

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА ЛАПОВО

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово 2025–2030

Лапово, 2025

Садржај

Уводна реч председника општине Лапово	4
Преглед најзначајнијих појмова	5
Преглед табела, слика и графикона	8
Сажетак	10
Summary	10
1. Шта је локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника по споразуму о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса	11
2. Плански документи и правни оквир релевантан за ЛАП.....	13
2.1. Национални законски оквир	13
2.2. Национални стратешки оквир.....	15
3. Принципи на којима је израђен локални акциони план	15
ПОГЛАВЉЕ 1: Општи подаци о општини Лапово	17
1.1. Становништво	17
1.2. Економија.....	22
1.3. Образовање	26
1.3.1. Предшколско образовање.....	28
1.3.2. Основно образовање	30
1.3.3. Средње образовање	32
1.4. Здравство	33
1.5. Социјална заштита	34
ПОГЛАВЉЕ 2: Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у Србији, Региону Шумадије.....	36
ПОГЛАВЉЕ 3: Анализа ситуације и спорна питања избеглих и ИРЛ	43
3.1. Анализа документације	43
3.2. Анализа стања у локалном систему подршке (SWOT анализа).....	44
3.3. Анализа заинтересованих страна	47
3.4. Анализа проблема	52
ПОГЛАВЉЕ 4: Приоритетне циљне групе	56
ПОГЛАВЉЕ 5: Општи и специфични циљеви	57
ПОГЛАВЉЕ 6: Активности – Задаци за реализацију ЛПА	58
ПОГЛАВЉЕ 7: Ресурси/буџет	66
ПОГЛАВЉЕ 8: Аранжмани за примену	68
ПОГЛАВЉЕ 9: Праћење и оцена успешности.....	70
РЕФЕРЕНЦЕ.....	71

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

Прилози:.....	75
Прилог 1 – Решење о образовању Савета за мигарције општине Лапово.....	75
Прилог 2 - Одлука Скупштине општине Лапово о усвајању Локалног акционог плана (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030. године.....	75

Уводна реч председника општине Лапово

Драги суграђани,

Са великим задовољством вам представљам Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025-2030. године. Овај документ представља наше чврсто опредељење да пружимо подршку свима који су били приморани да напусте своје домове и да им обезбедимо неопходне услове за достојанствен живот у нашој заједници.

Лапово је одувек било место гостопримства и солидарности, а наш циљ је да наставимо ту традицију кроз конкретне мере и активности које ће побољшати квалитет живота наших суграђана који су у највећој потреби. У оквиру овог плана, посвећени смо стварању услова за трајна стамбена решења, приступ образовању, здравственој заштити и запошљавању за све избегле и интерно расељене особе.

Позивам све грађане, институције и организације да заједничким снагама радимо на имплементацији овог плана. Само удруженим напорима можемо осигурати да свака особа која је нашла уточиште у Лапову осети добродошлицу, сигурност и прилику за бољи живот.

Са захвалношћу за ваше поверење и подршку,

Професор Бобан Миличић,

Председник општине Лапово

Преглед најзначајнијих појмова

1. Социјална инклузија

- **Опис:** Процес у којем избеглице и интерно расељена лица (ЕРЛ) постају равноправни чланови друштва. У Лапову би се ово могло односити на приступ образовању, запошљавању, здравственој заштити и становању, као и на правну и социјалну подршку.
-

2. Правна заштита

- **Опис:** Права која обезбеђују заштиту од дискриминације, заштиту имовине и обезбеђивање правне помоћи за избеглице и интерно расељена лица, као и за њихову могућност да остваре право на азил, становање и образовање.
-

3. Стамбена инклузија

- **Опис:** Обезбеђивање приступачних и адекватних стамбених решења за избегле и интерно расељене особе. У овом контексту, овај појам подразумева подршку у изградњи или адаптацији станова и кућа за ову популацију у општини Лапово.
-

4. Образовање и инклузија у образовни систем

- **Опис:** Програм за укључивање деце избеглица и интерно расељених лица у образовни систем, који укључује савете, рад са школама, припрему наставних планова и подршку у образовању како би се спречила дискриминација и обезбедио једнак приступ образовању.
-

5. Економска инклузија и запошљавање

- **Опис:** Програм који се фокусира на пружање помоћи избеглим и интерно расељеним лицима за улазак на тржиште рада у Лапову. То укључује обуке, квалификације, оснивање малих предузећа, као и пружање подстицаја за запошљавање.
-

6. Здравствена заштита

- **Опис:** Приступ здравственим услугама за избегле и интерно расељене особе. Ово укључује осигурање да им буде омогућен једнак приступ здравственој заштити и подршка у решавању проблема који су последица избеглиштва, као што су психолошки и физички проблеми.
-

7. Социјална помоћ и подршка

- **Опис:** Подршка избеглим и интерно расељеним лицима кроз социјалне услуге, као што су помоћ у храни, одећи, као и финансијска подршка за интеграцију и адаптацију у новој средини.
-

8. Укључивање у заједницу

- **Опис:** Процес у којем избеглице и интерно расељена лица активно учествују у друштвеним, културним и политичким активностима у Лапову, што подразумева стварање пријатељских односа и интеграцију у локалну заједницу.
-

9. Обезбеђивање хуманитарне помоћи

- **Опис:** Програм који обухвата снабдевање избеглица и интерно расељених лица хуманитарном помоћи (храна, одећа, лекови и друга неопходна средства) током процеса њихове интеграције.
-

10. Мере за заштиту деце и угрожених група

- **Опис:** Посебан фокус на заштиту права деце и других угрожених група (жене, старије особе, особе са инвалидитетом) у контексту избеглиштва. Ово укључује прилагођене мере за обезбеђивање сигурности, школовања и социјализације.
-

11. Изградња капацитета локалних институција

- **Опис:** Обука и јачање капацитета локалних власти и институција у Лапову за пружање адекватне подршке избеглим и интерно расељеним лицима, укључујући едукацију о правима и потребама ових особа.
-

12. Програм психолошке и социјалне подршке

- **Опис:** Програм који пружа психолошку и социјалну помоћ избеглим и интерно расељеним лицима, помажући им да превазиђу стрес и трауме настале због ратова, прогона и других изазова.
-

13. Права избеглица и интерно расељених лица на територији Србије

- **Опис:** Правни оквир који регулише права избеглица и интерно расељених лица у Србији, укључујући права на заштиту, статус избеглице и други правни аспекти.
-

14. Кохезија и сарадња са међународним организацијама

- **Опис:** Сарадња са међународним организацијама као што су УНХЦР, Црвени крст, и друге организације које се баве заштитом избеглица и интерно расељених лица. Ова сарадња може обезбедити додатну подршку и ресурсе за успешну интеграцију.
-

15. Програм стамбених решења

- **Опис:** Програм за пружање стамбених решења у Лапову за избегла и интерно расељена лица, који може укључивати и субвенције, позајмице или изградњу нових стамбених објеката.

Преглед табела, слика и графикана

- Табела 1. Становништво општине Лапово – основни подаци
- Графикон 1. Становништво по петогодиштима и полу општине Лапово, 2023. (%)
- Табела 2. Становништво према старосним групама и полу општине Лапово, 2022–2023
- Слика 1. Становништво према старосним групама општине Лапово, 2023
- Графикон 2. Живорођени према полу општине Лапово, 2021–2023
- Графикон 3. Умрли према полу општине Лапово, 2021–2023
- Графикон 4. Стопа неонаталне смртности према полу, 2021–2023. (Умрла одојчад старости 0-27 дана на 1000 живорођених)
- Графикон 5. Досељено и одсељено становништво општине Лапово, 2021–2023
- Графикон 6. Домаћинства према броју чланова и типу насеља општине Лапово 2022. (%)
- Графикон 7. Породице са децом према броју деце општине Лапово (%)
- Табела 3. Запосленост и зараде
- Графикон 8. Просечне зараде без пореза и доприноса, 2021–2023. (РСД)
- Графикон 9. Регистровани запослени према општини пребивалишта, 2021–2023
- Графикон 10. Регистровани запослени према општини пребивалишта у односу на број становника, 2021–2023. (%)
- Графикон 11. Регистровани незапослени према полу, 2021–2023.
- Графикон 12. Регистровани незапослени на 1000 становника, према полу 2021–2023.
- Графикон 13. Учешће незапослених према старосним групама и полу у укупном броју незапослених, 2023. (%)
- Графикон 14. Брисана/угашена и новооснована привредна друштва, 2021–2023.
- Графикон 15. Брисани/угашени и новоосновани предузетници, 2021–2023
- Графикон 16. Становништво старости 15 и више година према школској спреми и полу, 2022. (%)
- Графикон 17. Становништво старости 15 и више година према компјутерској писмености и полу, 2022. (%)
- Графикон 18. Неписмена лица старости 10 и више година према старосним групама и полу, 2022
- Графикон 19. Учешће неписмених у укупном становништву старости 10 и више година према полу и типу насеља, 2022. (%)
- Табела 4. Подаци о предшколском образовању за 2023. годину
- Графикон 20. Обухват деце припремним предшколским програмом, 2021–2023. (%)
- Графикон 21. Деца у предшколском образовању према учешћу родитеља у трошковима које родитељи плаћају, 2018–2020. (%)
- Табела 5. Подаци за основно образовање
- Графикон 22. Ученици уписани у основне школе, 2022. (%)
- Табела 6. Основни подаци Средње образовање
- Графикон 23. Ученици уписани у средње школе, 2023
- Графикон 24. Ученици који завршавају средњу школу, 2023.

- Табела 7. Преглед здравствене установе
- Табела 8. Подаци о социјалној заштити
- Графикон 25. Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад, 2022
- Табела 9. Пресељења међу насељима исте општине или града у Србији у 2023. години
- Табела 10. Број одсељених лица према полу и старости на нивоу Републике Србије и Региона Шумадије
- Табела 11. Досељено становништво према подручју са којег се доселило, времену досељења и полу
- Табела 12. SWOT анализа
- Табела 13. Анализа интереса и потреба кључних актера
- Табела 14. Анализа интереса и потреба крајњих корисника

Сажетак

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025-2030. године је документ развојног и стратешког карактера који је усмерен на специфична питања са којима се суочава ова група грађана и која су резултат њихове присилне миграције из места претходног пребивалишта. У циљу израде Локалног акционог плана формиран је општински Савет за миграције.

Главни проблеми избеглих, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији у општини Лапово су: нерешено или неадекватно решено стамбено питање, незапосленост, неодговарајуће могућности за школовање и потешкоће у остваривању права, а нарочито права у области социјалне заштите. За избор приоритетних група Плана коришћени су следећи критеријуми: бројности корисничке групе; учесталост појаве/проблема; степен социјалне угрожености групе; видљивости проблема у заједници; спремност корисничке групе на активизам и сарадњу; необухваћеност групе системским мерама подршке и могућности локалне заједнице.

Приоритетне циљне групе овог Плана су: Избеглице, Интерно расељена лица, Повратници по основу Споразума о реадмисији, Тражиоци азила, Мигранти у потреби без утврђеног статуса.

Summary

The Local Action Plan for the Improvement of the Status of Refugees and Internally Displaced Persons in the Municipality of Lapovo for the period 2025-2030 is a developmental and strategic document aimed at addressing the specific issues faced by this group of citizens, which are the result of their forced migration from their previous places of residence. To develop the Local Action Plan, the Municipal Council for Migration was established.

The main problems faced by refugees, internally displaced persons, and returnees under the Readmission Agreement in the Municipality of Lapovo include unresolved or inadequately resolved housing issues, unemployment, insufficient educational opportunities, and difficulties in exercising rights, particularly in the field of social protection. The following criteria were used to select the priority groups for the Plan: the number of individuals in the user group, the frequency of occurrence/problem, the degree of social vulnerability of the group, the visibility of the problem in the community, the readiness of the user group for activism and cooperation, the lack of systemic support measures for the group, and the capabilities of the local community.

The priority target groups of this Plan are: Refugees, Internally Displaced Persons, Returnees under the Readmission Agreement, Asylum Seekers, Migrants in need without established status.

1. Шта је локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника по споразуму о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса

Под процесом локалног акционог планирања унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица (у даљем тексту: ИРЛ), тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот ових мигрантских група намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у заједници у планирању и примени плана. Локални акциони план посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице, који подразумевају планирање, реализацију, праћење, контролу и процену успешности активности. Локална самоуправа има кључну улогу у иницирању и реализацији развојног и планског приступа.

У оквиру овог документа под појмом:

- *избеглице*, а у складу са Конвенцијом УН о статусу избеглице (1951), подразумевају се она лица, која су из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила своју државу и не могу, или због поменутог страха, не желе да се у њу врате. Појам избеглице је Протоколом о статусу избеглице УН (1967) је проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу. На лица која су због наведених разлога напустила територије бивших република СФРЈ примењује се Закон о избеглицама и Закон о изменама и допунама закона о избеглицама.
- *интерно расељена лица (ирл)*, подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању у оквиру међународно признатих граница своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у оквиру граница своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Конвенција УН, штите их национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права.
- *повратници по основу Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве* (у даљем тексту: Споразум о реадмисији), су сви они држављани Републике Србије који не испуњавају или више не испуњавају важеће услове за улазак, боравак или настањење на територији државе чланице ЕУ, уколико је доказано или ако је могуће на основу поднетих *prima facie* доказа веродостојно претпоставити да је то лице држављанин Србије. То су лица која су се добровољно или присилно вратила у Републику Србију из држава ЕУ у којима су неосновано боравила.
- *тражиоци азила* су страни држављани који су, у складу са важећим законима, затражили неки од облика међународне заштите на територији Републике Србије а о чијем захтеву није донета коначна одлука. Азил је право на боравак и заштиту, које има странац, коме је на основу одлуке надлежног органа, који је одлучивао о

његовом захтеву за азил у Републици Србији, одобрено уточиште или други облик заштите предвиђен Законом о азилу.

- *мигранти* у потреби без утврђеног статуса су лица пореклом са подручја Блиског и Средњег истока и Африке, која немају регулисан статус на територији Републике Србије, а која су у Републику Србију ушла из неке од суседних земаља.

У складу са повећаним приливом миграната, Влада Републике Србије је 18. јуна 2015. године основала Радну групу за решавање проблема миграционих токова, коју чине министарства, укључујући и комесара Комесаријата за избеглице и миграције. Радна група је формирана са задатком да прати, анализира и разматра питања мешовитих миграционих токова у Републици Србији, са посебним освртом на проблеме у овој области, даје анализе стања и предлоге мера за решавање уочених проблема и усклађивање ставова надлежних државних органа и других организација и институција, које се баве питањем мешовитих миграционих токова.

Имајући у виду присутност великог броја миграната на територији Републике Србије, чији статус није решен, као и могућност њихове присутности и на територији општине Лапово, потребно је да се предузму мере у складу са одлукама које донесу надлежне институције и Радна група. Мере првенствено треба да буду усмерене на стварање услова за јачање толеранције и разумевања потреба тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса унапређењем квалитета живота локалне заједнице кроз побољшање комуналних услуга, опремање простора за здравствене, едукативне, културно-уметничке и друге услуге, али првенствено континуираним подизањем сензибилитета и отклањања предрасуда и страха локалне заједнице као средине кроз организовање округлих столова, тематских радионица и других сродних активности усмерених на разумевање културолошких различитости између тражиоца азила односно миграната у потреби без утврђеног статуса и домицијалног становништва.

Стратешки оквир локалног акционог плана одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за решавање питања избеглих и интерно расељених лица и другим националним стратешким документима од значаја за ову област. Креирање и спровођење локалних акционих планова за унапређење избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса има за циљ смањење сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглица, ирл, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса се доноси на период од пет година. Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, ирл, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса на територији општине Лапово, заснива се на интерактивном приступу, чије су основне карактеристике да је:

- локални – спроведен у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- партиципативан – укључује различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглицама, ирл, тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса у локалној заједници;
- утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама избеглица, ирл, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса;
- прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;

- користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука и
- подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За израду Локалног акционог плана, прикупљање и анализу основних података о положају и потребама избеглица, ирл, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса на територији општине Лапово, коришћени су следећи извори: статистички подаци, извештаји, документа и подаци Комесаријата за избелице и миграције Републике Србије, Црвеног крста, Центра за социјални рад, Националне службе за запошљавање и др.

На основу чл. 12. Закона о управљању миграцијама („Службени гласник РС“ бр. 107/12) чл. 55. Статута општине Лапово („Службени гласник општине Лапово“, бр. 8/12, 13/12 и 3/13) и чл. 2. Одлуке о Општинском већу („Службени гласник општине Лапово“, бр. 8/12), Општинско веће Општине Лапово, на седници одржаној 26.06.2015. године, донело је Решење о образовању Савета за управљање миграцијама и трајна решења.

Задатак Савета за управљање миграцијама и трајна решења је предузимање активности које имају за циљ осмишљавање, израду и реализацију стратешких докумената која се односе на унапређење положаја, интеграцију и друга решења за помоћ и збрињавање избеглих и интерно расељених лица у складу са Законом о управљању миграцијама.

2. Плански документи и правни оквир релевантан за ЛАП

Република Србија потписница је свих основних међународних докумената из области релевантних за питања решавања статуса избеглих и интерно расељених лица, повратника по споразуму о реадмисији, азиланата и миграната у потреби без статуса, на које се односи овај ЛАП, а који су наведени у релевантним националним стратешким документима и регулисани националним законодавством:

- Конвенција УН о статусу избеглице (1951. година),
- Женевске конвенције које регулишу рад Црвеног крста (1949. година),
- Сарајевска декларација (2005. година),
- УН Агенда 2030 за одрживи развој,
- Глобални компакт о сигурним, уређеним и регуларним миграцијама.

2.1. Национални законски оквир

Поред Устава Републике Србије, правни основ различитих аспеката овог ЛАП-а, садржан је у следећим прописима:

- Закон о управљању миграцијама
- Закон о избеглицама
- Закон о странцима
- Закон о граничној контроли
- Закон о азилу и привременој заштити
- Споразум између Републике Србије и Европске уније о реадмисији лица која незаконито бораве и билатерални споразуми о реадмисији са другим државама

- Закон о пребивалишту и боравишту грађана
- Закон о бесплатној правној помоћи
- Закон о социјалној карти
- Закон о матичним књигама
- Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености
- Закон о заштити права и слобода националних мањина
- Закон о националним саветима националних мањина
- Закон о забрани дискриминације
- Закон о социјалној заштити
- Закон о финансијској подршци породици са децом
- Закон о основама система образовања и васпитања
- Закон о предшколском образовању и васпитању
- Закон о основном образовању и васпитању
- Закон о средњем образовању и васпитању
- Закон о високом образовању
- Закон о ученичком и студентском стандарду
- Закон о уџбеницима
- Закон о просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године
- Закон о становању и одржавању стамбених зграда
- Закон о јавном здрављу
- Закон о Црвеном крсту Србије
- Закон о планском систему Републике Србије
- Закон о државној управи
- Закон о локалној самоуправи.

Поред наведених, релевантна су и друга правна акта која регулишу питања положаја статуса избеглих и интерно расељених лица, повратника по споразуму о реадмисији, азиланата и миграната у потреби без статуса:

- Уредба о утврђивању програма за подршку добровољног повратка странаца за период од 2022. до 2025. године
- Уредба о начину укључивања у друштвени, културни и привредни живот лица којима је признато право на уточиште
- Уредба о мерилима за утврђивање приоритета за смештај лица којима је признато право на уточиште или доделена супсидијарна заштита и условима коришћења стамбеног простора за привремени смештај
- Уредба о збрињавању избеглица
- Уредба о утврђивању програма коришћења средстава за решавање стамбених потреба и друге програме интеграције избеглица
- Уредба о утврђивању програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за достизање утврђених циљева из области управљања миграцијама у јлс.

2.2. Национални стратешки оквир

У оквиру националног стратешког оквира Републике Србије на снази су следећа документа:

- Стратегија за управљање миграцијама
- Стратегија реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији
- Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021 — 2027. године
- Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године
- Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији 2017-2020
- Стратегија националне безбедности
- Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године са Акционим планом за период од 2021. до 2023. године
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2030
- Стратегија јавног здравља за период 2018-2026
- Стратегија за стално унапређење квалитета здравствене заштите и безбедности пацијената
- Национална стратегија социјалног становања
- Стратегија превенције и заштите од дискриминације
- Стратегија за смањење сиромаштва
- Стратегија одрживог урбаног развоја Републике Србије
- Стратегија подстицање рађања.

3. Принципи на којима је израђен локални акциони план

Принципи на којима је израђен локални акциони план су:

- **Трспарентност процеса планирања**- информације о решавању проблема избеглих, интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса на територији Општине Лапово треба да буду доступне свим заинтересованим странама;
- **Стална интерактивна комуникација** између учесника у изради локалног акционог плана – учесници у процесу израде овог документа треба да међусобно континуирано размењују информације о сегментима на којима раде и да конструктивно учествују у креирању других делова локалног акционог плана;
- **Мултидисциплинарност и међуресурска сарадња**- акционо планирање треба да ојача постојећа партнерства између цивилног друштва, државних институција и локалне самоуправе и пословног сектора;
- **Праћење и процена успешности решавања питања** за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса - треба утврдити моделе праћења и процене успешности и континуирано пратити постигнуте резултате, анализирати их и благовремено отклањати уочене недостатке;

- **Дефинисање и развијање комуникационе стратегије**- неопходно је и корисно активно сарађивати са локалним медијима, како би се корисници максимално информисали и укључили у процес имплементације локалног акционог плана.

ПОГЛАВЉЕ 1: Општи подаци о општини Лапово

Општина Лапово налази се у централном делу Републике Србије, у северозападном делу Шумадијског округа коме административно припада. Са укупном површином од 5.522 ха, чини 2,3% укупне површине Шумадијског округа, представљајући, по величини, његову најмању општину. Целокупна дужина границе општине износи 40 км. Сама општина окружена је са јужне стране општином Баточина, источне, општином Свилајнац, северне, општином Велика Плана, док се са западне стране граничи са општином Рача. У састав општине Лапово улазе свега два насеља: варошица Лапово и истоимено село.

Прецизније, општина Лапово се налази између 44°08'45" и 44°13'30" северне географске ширине и 21°01'20" и 21°09'30" источне географске дужине (по Гриничу). Удаљена је од Београда 106 км, од Крагујевца 31 км, док је удаљеност од Ниша 129 км.

Општина Лапово се налази на 107м надморске висине и лежи у средишњем делу тока Велике Мораве, између њених притока, река Раче и Лепенице, на прелазу алувијалне равни ове реке у ниско побрђе крајњих изданака планине Рудник.

1.1. Становништво

Површина и Број насеља: Област покрива 55 км² и садржи два насеља, што указује на релативно мању територију са малим бројем насељених места.

Становништво и Густина насељености: Са 6541 становником и густином насељености од 119 становника по км², област је умерено насељена. Ова густина сугерише да је област углавном рурална или малог градског типа.

Стопа живорођених (8) и Стопа умрлих (17) указују на негативан природни прираштај од -9 на 1000 становника, што значи да је број умрлих знатно већи од броја новорођених.

Очекивано трајање живота од 77 година је у складу са глобалним трендовима дуговечности.

Просечна старост од 46 година и Индекс старења од 193 указују на старије становништво, што може значити да је млађе становништво или мигрирало или је стопа наталитета ниска.

Домаћинства: Просечан број чланова домаћинства је 2,73, што је типично за модерна домаћинства са мањим бројем чланова, вероватно због трендова као што су смањење броја деце по породици и повећање броја самачких домаћинстава.

Пројекције становништва до 2041:

Без миграција, очекује се да ће број становника пасти на 5787, што указује на негативан демографски тренд.

Са миграцијама, број становника би могао бити нешто већи, али и даље недовољан да надомести пад у природном прираштају, што ће резултирати укупним смањењем на 6369 становника.

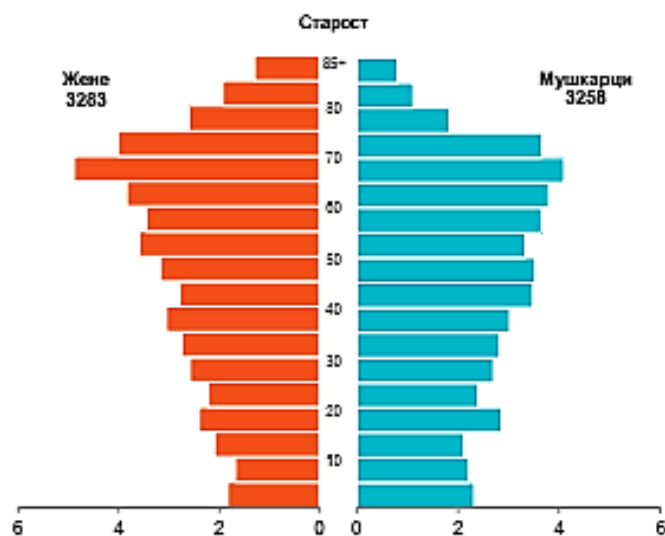
Подаци сугеришу да се област суочава са изазовима као што су старење популације и смањење броја становника. Ови трендови би могли захтевати интервенције у облику

подстицаја за младе породице, подршке за старије особе и стратегије за привлачење нових становника кроз миграције.

Табела 1. Становништво општине Лапово – основни подаци¹

Параметар	Вредност	Година
Површина (км ²)	55	2022
Број насеља	2	2022
Становништво — процена средином године	6541	2023
Густина насељености (број становника/км ²)	119	2023
Стопа живорођених	8	2023
Стопа умрлих	17	2023
Стопа природног прираштаја	-9	2023
Очекивано трајање живота живорођених (просек година)	77	2023
Просечна старост (у годинама)	46	2023
Индекс старења (60+ год. / 0–19 год.)	193	2023
Просечан број чланова домаћинства	2,73	2022
Пројектован број становника (нулти миграциони салдо)	5787	2041
Пројектован број становника (са миграцијама)	6369	2041

Графикон 1. Становништво по петогодишњима и полу општине Лапово, 2023. (%)

Ова слика приказује старосну пирамиду за популацију подељену на мушкарце (десно) и жене (лево).

Укупно је 3283 жена и 3258 мушкараца, што указује на готово једнаку заступљеност оба пола, с тим што има нешто више жена.

Деца и млади (0-19 година): У овој групи приметан је мањи број становника у поређењу са осталим старосним групама, што указује на смањену стопу наталитета.

¹ Извор: Републички завод за Статистику

Одрасли (20-59 година): Ова група је најбројнија и чини већину популације, што је типично за популације које су у радно активном добу.

Старе особе (60+ година): Значајан број људи је у овој старосној групи, посебно жена, што доприноси високом индексу старења.

Приметно је да у старијим узрасним групама (посебно 70+) има више жена него мушкараца, што је уобичајено због дужег животног века жена.

Старосна пирамида је проширена на врху, што указује на старију популацију, док је сужење у доњем делу знак ниске стопе рађања.

Популација је релативно стара, са значајним уделом старијих особа, нарочито жена. Ово би могло да доведе до демографских изазова као што су опадање радне снаге и повећане потребе за услугама за старије особе.

Табела 2. Становништво према старосним групама и полу општине Лапово, 2022–2023

Опис	2022		2023	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	158	209	159	213
Деца старости 7–14 година (узраст основне школе)	212	227	208	223
Деца старости 15–18 година (узраст средње школе)	131	151	127	150
Деца старости 0–17 година	470	552	465	546
Број младих (15–29 година)	480	525	471	521
Радни контингент становништва (15–64 година)	1996	2096	1953	2068
Укупан број становника	3323	3272	3283	3258

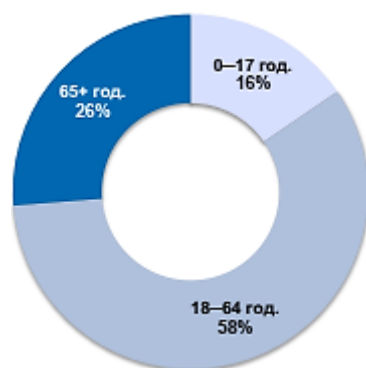
Постоји благо смањење броја становника у готово свим категоријама.

Радна популација се такође смањује, што може утицати на економски развој и услуге за старије особе.

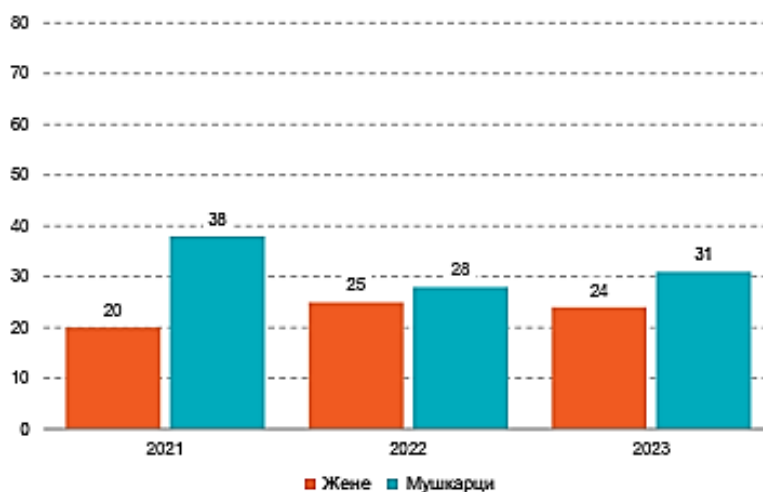
Број младих (15–29 година) такође опада, што може указивати на проблеме са задржавањем млађих генерација у области.

Овај тренд сугерише потребу за демографским политикама које би могле да подстакну повећање броја становника, посебно међу младима и радно активним становништвом.

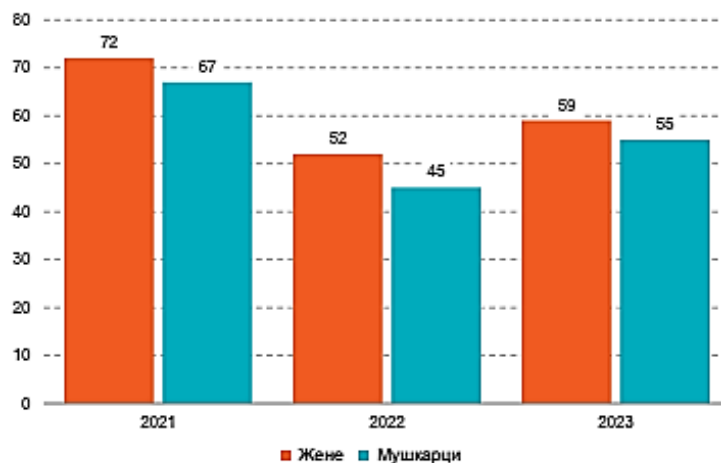
Слика 1. Становништво према старосним групама општине Лапово, 2023

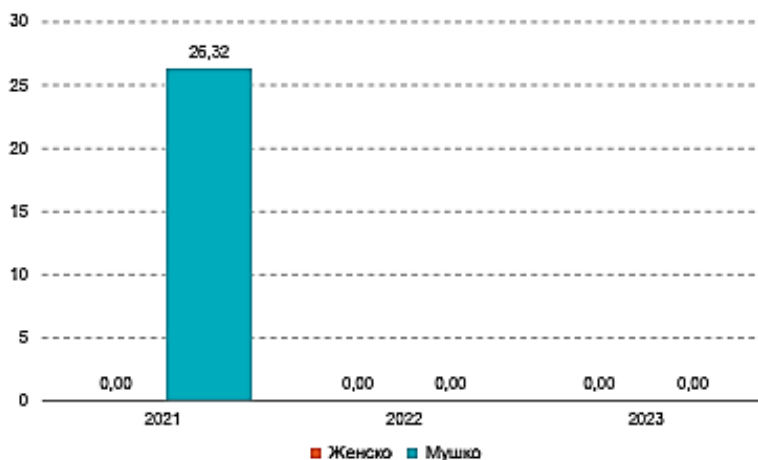
Графикон 2. Живорођени према полу општине Лапово, 2021–2023

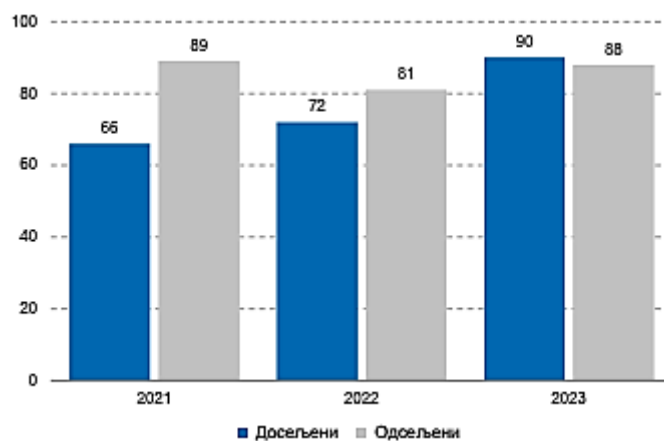
Графикон 3. Умри према полу општине Лапово, 2021–2023

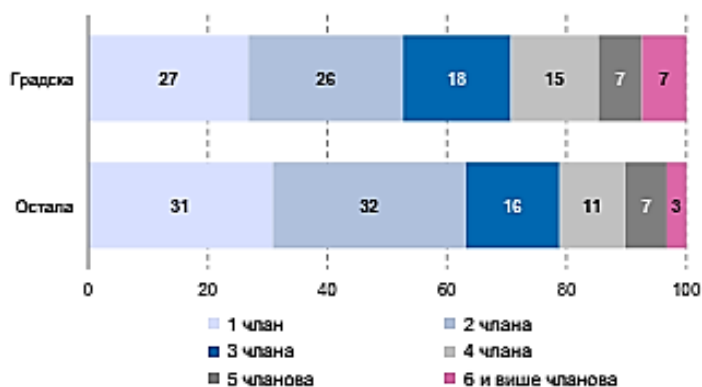
Графикон 4. Стопа неонаталне смртности према полу, 2021–2023. (Умрла одојчад старости 0-27 дана на 1000 живорођених)

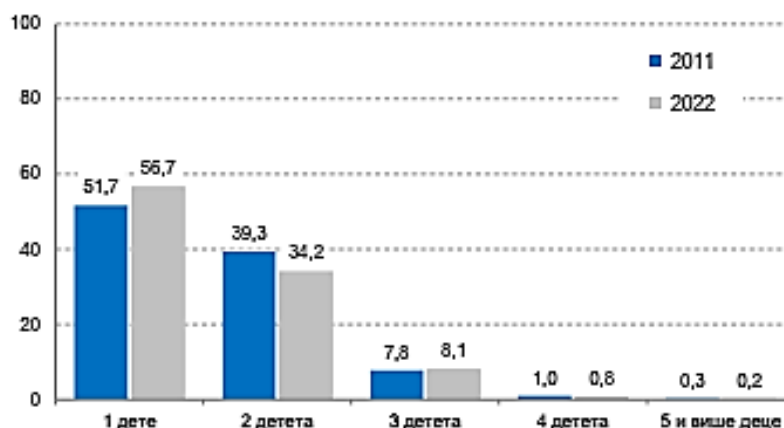
Графикон 5. Досељено и одсељено становништво општине Лапово, 2021–2023.

Графикон 6. Домаћинства према броју чланова и типу насеља општине Лапово 2022. (%)

Графикон 7. Породице са децом према броју деце општине Лапово (%)

1.2. Економија

Лапово је познато по развијеној индустрији, посебно у области производње и логистике. У оквиру радне зоне 1, која се простире на око 170 хектара западно од аутопута Е-75, налазе се значајни индустријски објекти као што су логистичко-дистрибутивни центар фирме „Баки доо“ и фабрика „Кроношпан СРБ доо“. Ове компаније су значајни послодавци у региону и доприносе економском развоју Лапова.

Поред индустрије, Лапово има и развијену пољопривреду, која је традиционално била основа економије овог региона. Захваљујући повољним климатским условима, Лапово је познато по производњи различитих пољопривредних производа, укључујући житарице, воће и поврће.

У последњим годинама, Лапово је уложило значајна средства у инфраструктуру, што је допринело побољшању саобраћајне повезаности и привлачењу нових инвеститора. Реконструкција пруге Лапово–Крагујевац, која је завршена 2019. године, омогућила је брже и ефикасније повезивање са другим деловима Србије, што је позитивно утицало на економски развој региона.

Укупно, економија Лапова је разноврсна и динамична, са снажним индустријским сектором, традиционалном пољопривредом и значајним инфраструктурним инвестицијама које подржавају даљи развој региона.

Табела 3. Запосленост и зараде

Регистровани запослени	Износ	Година
према општини рада	1912	(2023)
према општини пребивалишта	2246	(2023)
Регистровани запослени према општини пребивалишта у односу на број становника (%)	34	(2023)
Просечне зараде без пореза и доприноса (РСД)	66599	(2023)
Регистровани незапослени	677	(2023)
Регистровани незапослени на 1 000 становника	104	(2023)

На основу доступних података, можемо извршити детаљнију анализу економске ситуације у Лапову:

1. Запосленост и незапосленост - Регистровани запослени (2.246) према општини пребивалишта чине значајан проценат радног становништва, али ова бројка је и даље мања у односу на укупан број становника, што може указивати на постојање радне миграције (многи Лаповци раде у другим општинама или градовима).

Незапосленост је са 677 регистрованих незапослених доста изражена, што представља 104 незапослених на 1.000 становника. Овај проценат је релативно висок, што указује на могућност смањења стопе запослености у Лапову, као и потребу за развојем нових радних места.

2. Просечне зараде- Просечна зарада од 66.599 РСД без пореза и доприноса је испод републичког просека, што може указивати на то да Лапово има развијенији сектор са нижим платама у поређењу са већим урбаним центрима. То може бити резултат доминације индустрије са нижим зарадама или пољопривредног сектора који не пружа високе плате.

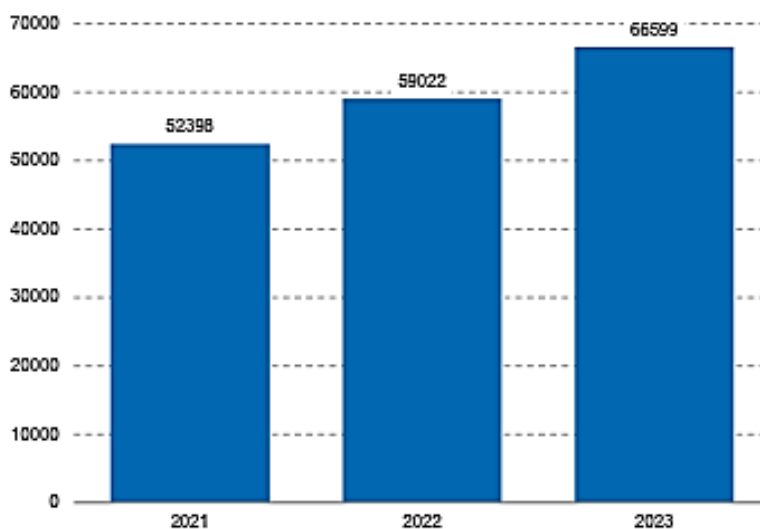
3. Запосленост према општини пребивалишта- Процент запослених према броју становника (34%) је релативно висок, што указује да велики број становника Лапова активно учествује у радној снази, али се ова стопа може побољшати уз даљи развој привредних активности и отварање нових радних места у локалној индустрији или услужном сектору.

4. Могућности за развој- Индустријски сектор и развој инфраструктуре могу значајно побољшати запосленост и смањити незапосленост. Лапово се већ налази на важном саобраћајном чворишту, што може привући нове инвеститоре, посебно у области производње и логистике.

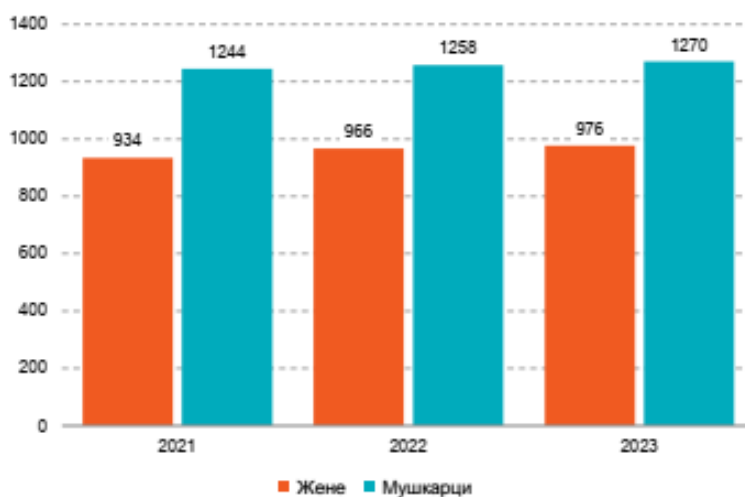
Образовање и обука радне снаге могу бити кључни за смањење незапослености, као и за побољшање квалитета радних места која су доступна у општини.

5. Ризици и изазови- Висок проценат незапослених може бити и показатељ структурних проблема у локалној економији. Можда је потребно улагати у подршку малим и средњим предузећима, као и у развој нових индустријских и услужних делатности које ће привући радну снагу и смањити број незапослених.

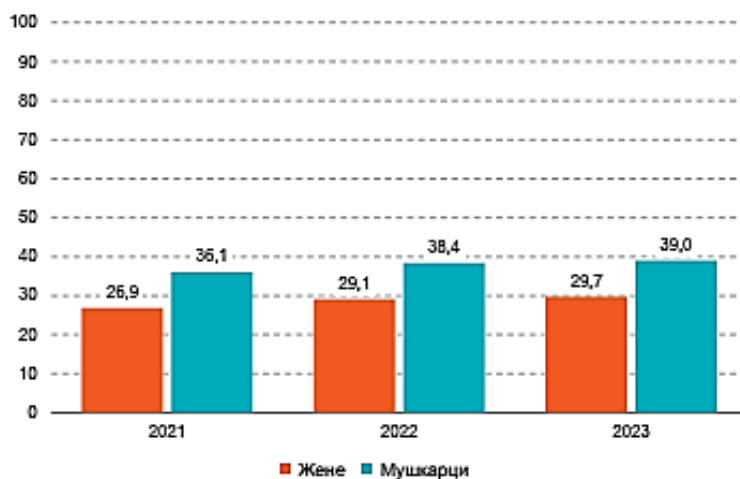
Графикон 8. Просечне зараде без пореза и доприноса, 2021–2023. (РСД)

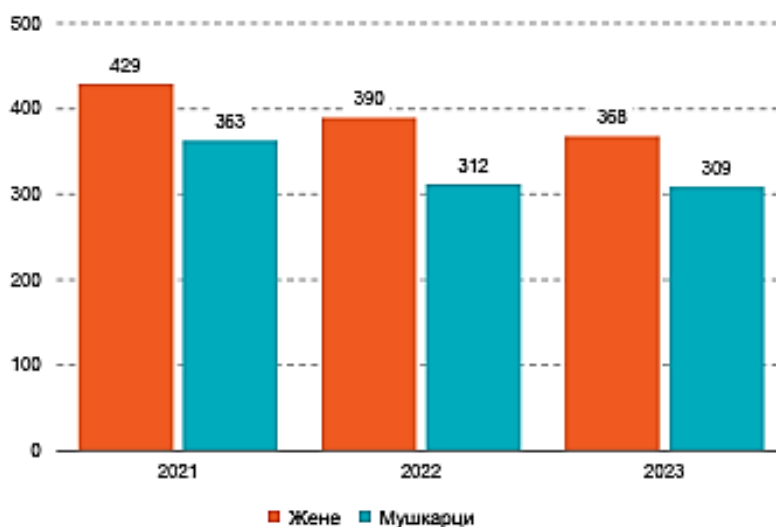
Графикон 9. Регистровани запослени према општини пребивалишта, 2021–2023.

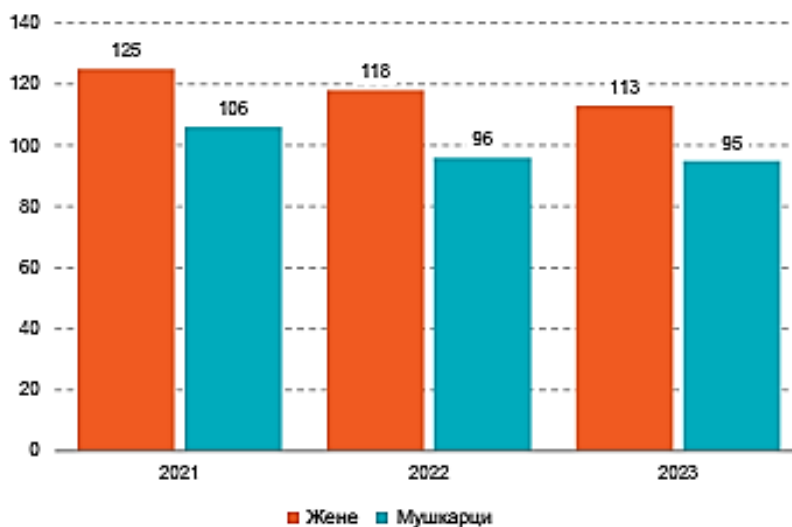
Графикон 10. Регистровани запослени према општини пребивалишта у односу на број становника, 2021–2023. (%)

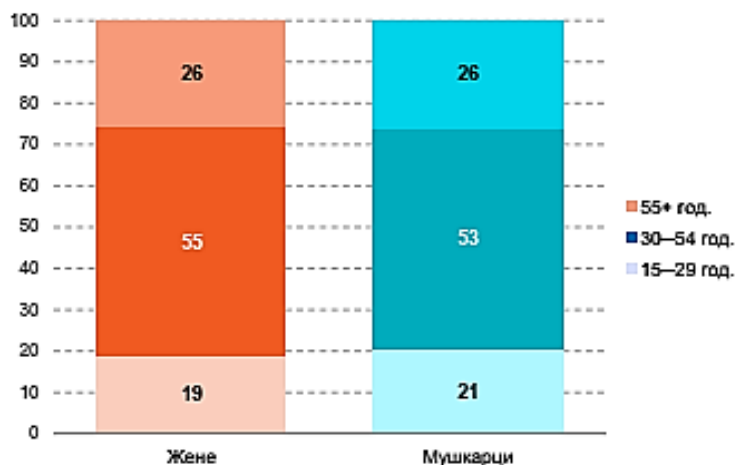
Графикон 11. Регистровани незапослени према полу, 2021–2023.

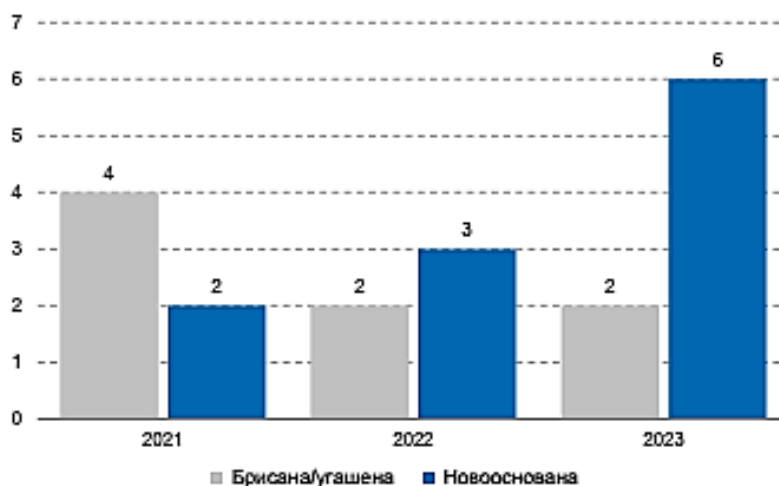
Графикон 12. Регистровани незапослени на 1000 становника, према полу 2021–2023.

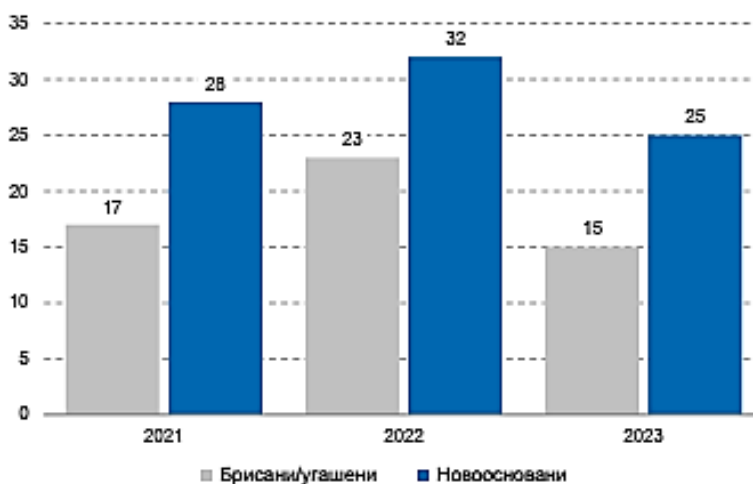
Графикон 13. Учешће незапослених према старосним групама и полу у укупном броју незапослених, 2023. (%)

Графикон 14. Брисана/угашена и новооснована привредна друштва, 2021–2023.

Графикон 15. Брисани/угашени и новоосновани предузетници, 2021–2023

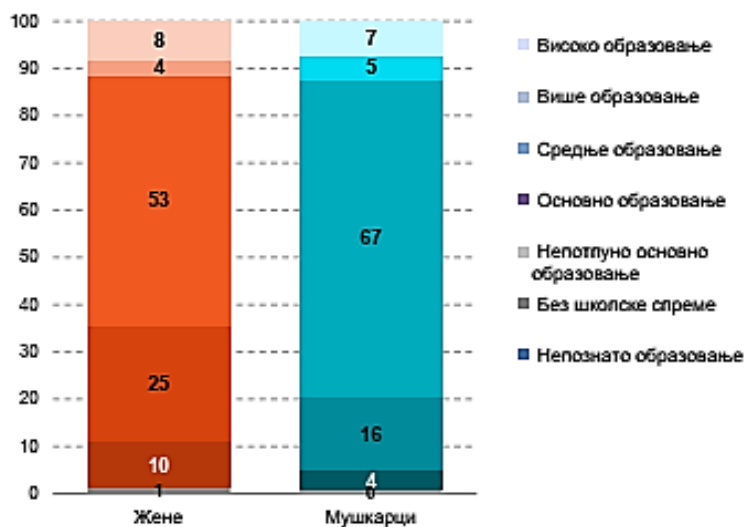

1.3. образовање

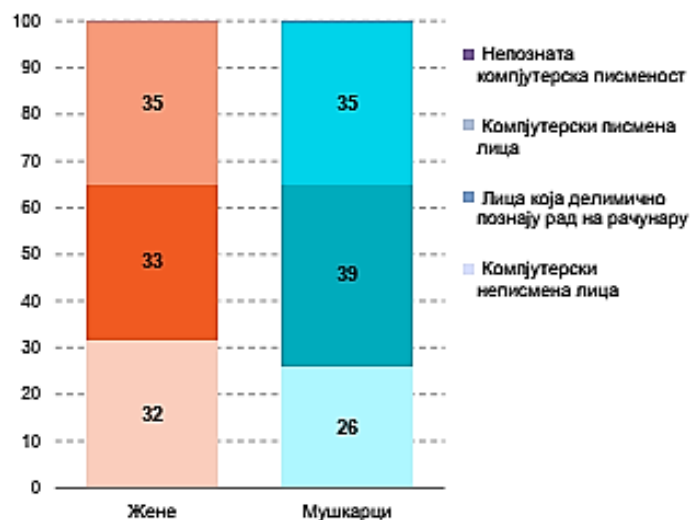
Образовни систем је у надлежности Републике Србије, односно ресорног министарства, а један део послова у надлежности локалне самоуправе. Образовни систем у Србији састоји се од предуниверзитетског образовања (рани развој и предшколско васпитање и образовање, основношколско и средњошколско) и универзитетског образовања (струковне студије – више и високе струковне школе, академске студије – факултети, мастер и докторске студије).

Образовање у Општини Лапово има дугу традицију и обавља се у три установе: ПУ „Наша младост“, ОШ „Светозар Марковић“ и Средња школа.

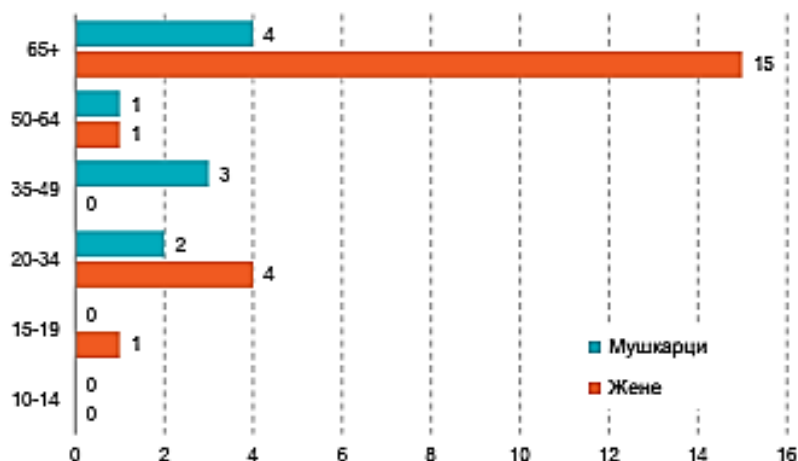
Графикон 16. Становништво старости 15 и више година према школској спреми и полу, 2022. (%)

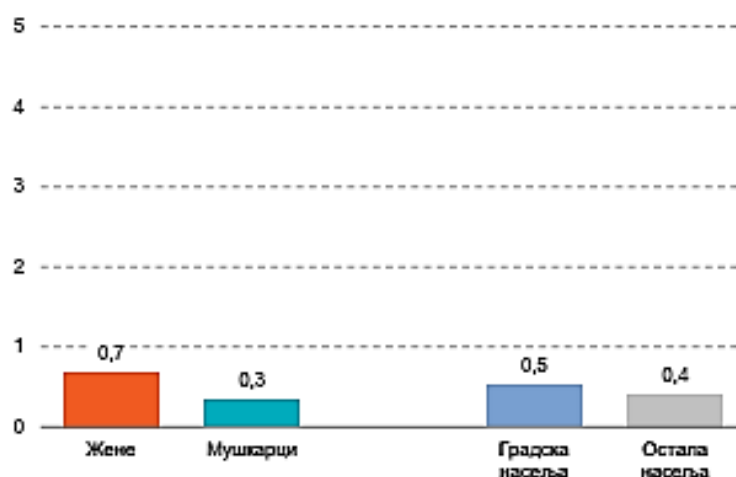
Графикон 17. Становништво старости 15 и више година према компјутерској писмености и полу, 2022. (%)

Графикон 18. Неписмена лица старости 10 и више година према старосним групама и полу, 2022.

Графикон 19. Учешће неписмених у укупном становништву старости 10 и више година према полу и типу насеља, 2022. (%)

1.3.1. Предшколско образовање

Предшколско образовање у општини Лапово организовано је у оквиру Предшколске установе „Наша младост“, која је основана 1. октобра 1978. године.

Локација: Михајла Пупина бр. 2, 34220 Лапово

Број запослених: 12 васпитача и 4 медицинске сестре-васпитачи

Број деце: 191

Поред седишта у Лапову, ПУ „Наша младост“ има и издвојена одељења у околним насељима, чиме се омогућава приступ предшколском образовању већем броју деце.

Општина Лапово је израдила Стратегију унапређења предшколског васпитања и образовања за период 2023–2028. године. Овај документ има за циљ повећање обухвата

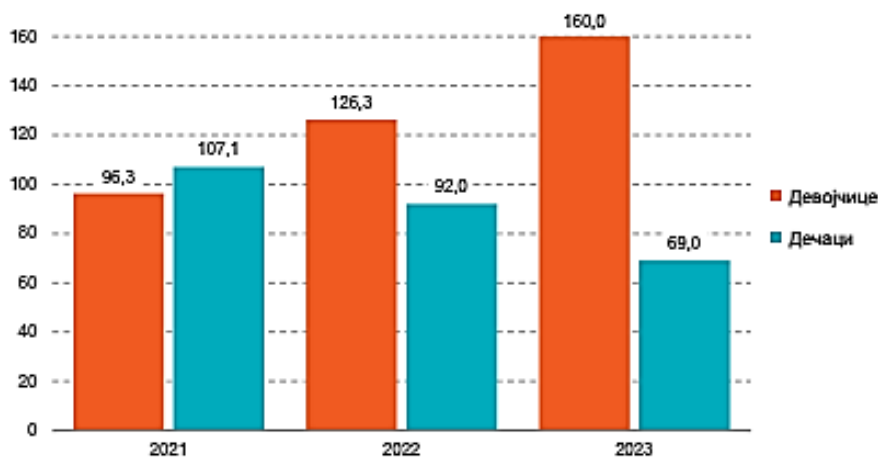
деце предшколским образовањем, побољшање квалитета васпитно-образовног рада и унапређење инфраструктуре предшколских установа.

Установа активно организује различите едукативне и културне активности за децу. На пример, недавно је организовано едукативно предавање за млађу васпитну групу и показна вежба на саобраћајном полигону, чиме се деци пружају практична знања из области саобраћаја.

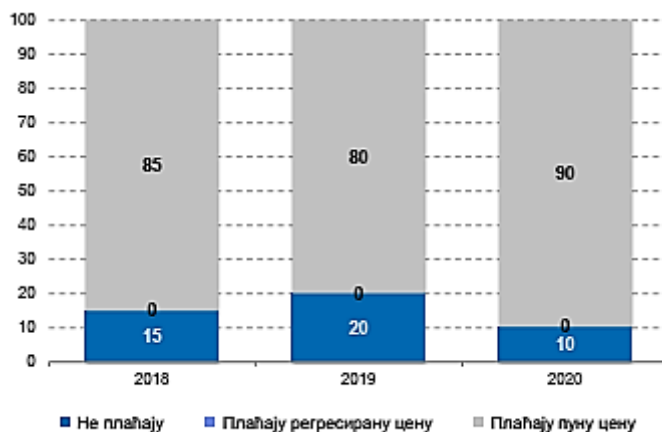
Табела 4. Подаци о предшколском образовању за 2023. годину

Опис	Број
Број установа	1
Број објеката	1
Деца узраста 0–3 године у предшколском васпитању и образовању	73
Обухват деце узраста 0–3 године предшколским васпитањем и образовањем (%)	52,1
Деца узраста од 3 године до поласка у ППП у предшколском васпитању и образовању	88
Обухват деце узраста од 3 године до поласка у ППП предшколским васпитањем и образовањем (%)	66,7
Деца која похађају припремни предшколски програм	44

Графикон 20. Обухват деце припремним предшколским програмом, 2021–2023. (%)

Графикон 21. Деца у предшколском образовању према учешћу родитеља у трошковима које родитељи плаћају, 2018–2020. (%)

1.3.2. Основно образовање

У општини Лапово основно образовање организовано је у оквиру Основне школе „Светозар Марковић“, која има седиште у Лапову и неколико издвојених одељења у околним насељима.

Основна школа „Светозар Марковић“:

Адреса седишта: Косовских јунака 10, Лапово

Издвојена одељења: Карађорђева 139, Лапово, Солунска 113, Лапово

Школа нуди образовање за ученике од 1. до 8. разреда, са различитим наставним и ваннаставним активностима.

Према Одлуци о мрежи јавних основних школа, утврђен је број и просторни распоред јавних основних школа на територији општине Лапово. Ова мрежа има за циљ оптимизацију образовних ресурса и приступачност образовања свим ученицима у општини.

У оквиру образовног система, ученици из Лапова учествују у различитим културним и образовним активностима, као што су изложбе, литерарни и ликовни конкурси, што доприноси њиховом свеобухватном развоју.

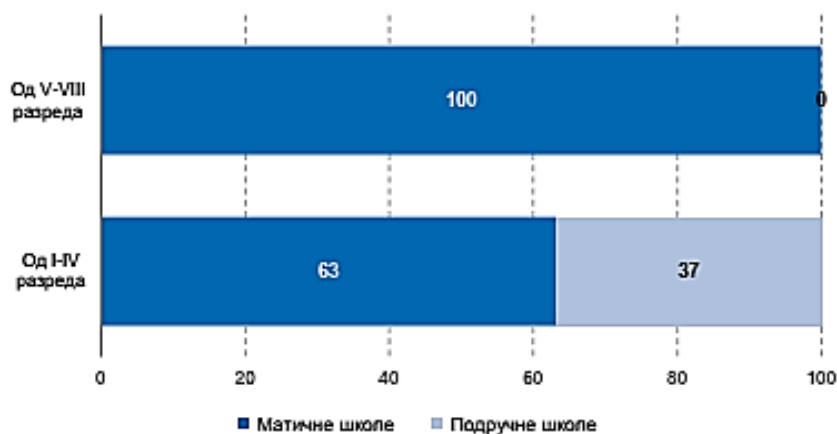
Табела 5. Подаци за основно образовање

Опис	Број	Година
Основне школе — матичне школе	1	2023
Основне школе — подручна одељења	2	2023
Ученици уписани у основне школе — матичне школе - у ниже разреде (I — IV)	132	2022

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

Ученици уписани у основне школе — матичне школе- у више разреде (V — VIII)	207	2022
Ученици уписани у основне школе — подручна одељења - у ниже разреде (I — IV)	77	2022
Ученици уписани у основне школе — подручна одељења- у више разреде (V — VIII)	0	2022
Нето стопа обухвата основним образовањем (%)	96,1	2023
Ученици који су завршили 8. разред основне школе	52	2023
Стопа завршавања основне школе (%)	100	2023
Стопа одустајања од школовања у основном образовању □ (%)	0,7	2023
Број деце обухваћене основним образовањем за децу са □ сметњама у развоју и инвалидитетом	0	2023
Број одраслих обухваћених основним образовањем	0	2023

Графикон 22. Ученици уписани у основне школе, 2022. (%)

1.3.3. Средње образовање

Средње образовање у општини Лапово организовано је у Средњој школи Лапово, која је основана 1993. године.

Адреса: Светозара Марковића 43, Лапово

Профили и смерови: Школа нуди образовање у следећим смеровима:

- Царински техничар
- Кувар – конобар
- Мушко – женски фризер
- Кондуктер у железничком саобраћају
- Возовођа

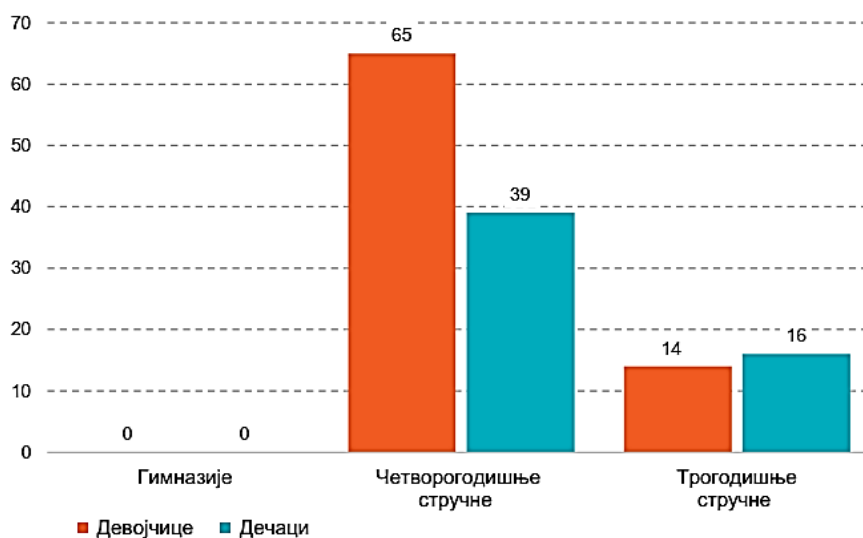
Ови смерови су у складу са потребама локалне заједнице, која поседује царински терминал и велики број шпедиција, као и значајну железничку инфраструктуру.

Инфраструктура: Школа је 2012. године потпуно реконструисана и опремљена у складу са европским стандардима.

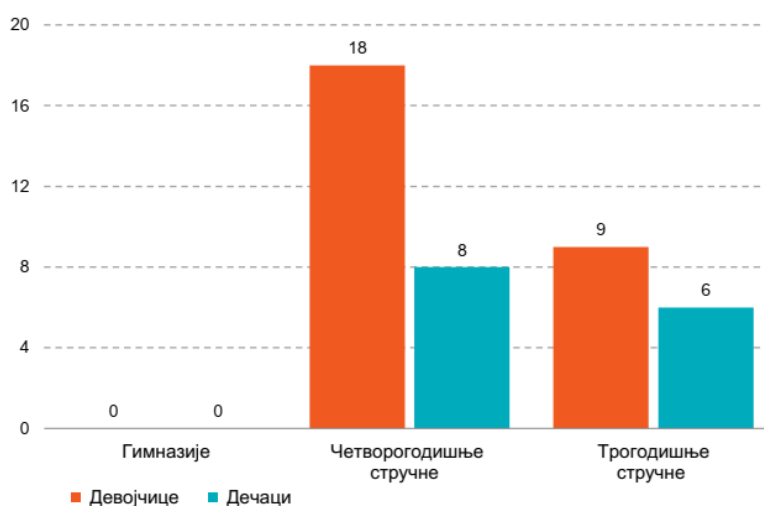
Табела 6. Основни подаци Средње образовање

Опис	Број	Година
Средње школе	1	(2023)
Ученици уписани у средње школе	134	(2023)
Обухват деце средњим образовањем (%)	-	-
Ученици који завршавају средњу школу	41	(2023)
Стопа завршавања средње школе (%)	-	-
Стопа одустајања од школовања у средњем образовању (%)	0,0	(2022)
Број деце обухваћене средњим образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	0	(2023)

Графикон 23. Ученици уписани у средње школе, 2023

Графикон 24. Ученици који завршавају средњу школу, 2023.

1.4. Здравство

Здравствена заштита грађана Лапова обезбеђује се у оквиру Дома здравља. У установи је у радном односу на неодређено време запослено 50 радника, који здравствене услуге пружају током 24 часа, редовним радом по сменама.

Током ноћи и викендима организовано је дежурство ради обављања непрекидне здравствене заштите у циљу пружања неодложне хитне медицинске помоћи.

Табела 7. Преглед здравствене установе

Домови здравља	Здравствене станице	Амбуланте (место)	Кадровска структура							
			специјалисти	лекари	стоматолози	дипл. фармацевт-медицински биохемичар	На специјализацији	Здравствени радници са ВСС	Здравствени радници са ССС	Немедицинско особље
Дом здравља Лапово	/	Лапово	6	4	2	1	2	3	21	11

1.5. Социјална заштита

Примарна делатност Центра за социјални рад "Шумадија" базира се на друштвеној и законској обавези у пружању одговарајућих облика, мера и услуга социјалне заштите, лицима у стању социјалне потребе. Непосредна заштита корисника обавља се уз примену начела и метода комплексног социјалног рада.

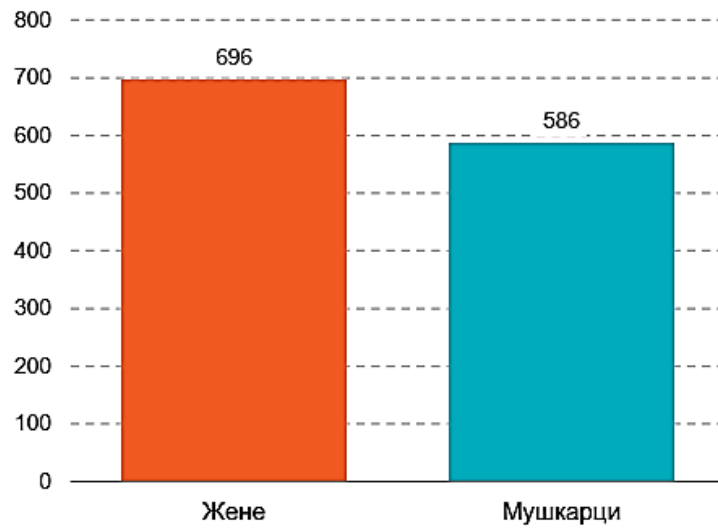
Општина Лапово права из области социјалне заштите дефинисала је посебним правним актом односно Одлуком о социјалној заштити општине Лапово, која се са Изменама и допунама примењује од 2014 године и представља једну од основа рада Центра за социјални рад на локалном нивоу.

Број корисника услуга социјалне заштите се повећава из године у годину, број корисника новчане социјалне помоћи је све већи, у порасту су и малолетничка деликвенција, насиље у породици, разводи бракова, раскид ванбрачних заједница и повера малолетне деце, поремећени породични односи, као и потребе тајног смештаја у установе социјалне заштите и отварање нових објеката за смештај.

Табела 8. Подаци о социјалној заштити

Опис	Број	Година
Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад	1282	2022
Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (%)	19,4	2022
Број стручних радника у Центру за социјални рад	1	2022
Однос броја корисника социјалне заштите и стручних радника Центра за социјални рад	1282	2022
Однос броја становника и стручних радника Центра за социјални рад	6569	2022

Графикон 25. Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад, 2022

ПОГЛАВЉЕ 2: Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у Србији, Региону Шумадије

Према подацима Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, број интерно расељених лица у Републици Србији без Косова и Метохије износи 196.140.

Такође, према подацима из 2023. године, Србија је током ратних дешавања на просторима бивше СФРЈ деведесетих година примила 618.000 људи, а још увек је у статусу избеглице 24.862 лица, од којих 17.052 из Хрватске и 7.810 из Босне и Херцеговине.

Укупно, број избеглица и интерно расељених лица у Србији износи 220.002.

Поред тога, пружена је подршка за 53.407 породица избеглица и интерно расељених лица, што указује на континуирану помоћ и подршку овим групама.

Такође, у 2023. години, Комесаријат за избеглице и миграције је определио 160.972.500 динара за економско оснаживање избеглих и интерно расељених лица, што показује напоре у подршци овим групама.

Ови подаци указују на значајан број избеглих и интерно расељених лица у Србији, као и на континуирану подршку и напоре у њиховом економском оснаживању и интеграцији у друштво.

Табела у наставку показује податке о пресељењима међу насељима исте општине или града у Србији у 2023. години. Подаци су подељени по старосним групама и полу, и представљају број пресељених особа унутар истог географског подручја.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА (Укупно):

- **Укупно:** 44,869 особа је променило место боравка унутар исте општине или града, од чега су 20,813 мушкарци и 24,056 жене.
- Ови подаци показују број људи који су се преселили унутар једне општине или града током 2023. године.

Главне тачке:

1. Трендови по полу:

- У већини старосних група број жена је већи од броја мушкараца, али не у свим групама. На пример, у старосним групама 15-24 и 25-34 године, број жена које су се преселиле је знатно већи од броја мушкараца.

2. Активне старосне групе:

- Највећи број пресељених особа припада старосним групама од 25-34 и 35-44 године, што су старосне групе које су у највећој мери активне на тржишту рада и породици.

3. Мала разлика по полу у старијим групама:

- У старијим старосним групама, као што су 65 и више година, разлика између броја мушкараца и жена је мања, али и даље жене чине нешто већи број пресељених у овим групама.

4. Миграције младих:

- У старосним групама 15–24 и 25–34 године, број пресељених жена је значајно већи него мушкараца, што може указивати на различите факторе који утичу на одлуку о пресељењу (као што су образовање или породичне обавезе).

Ови подаци показују како се кретање становништва одвија унутар општина и градова Србије у 2023. години, са већим бројем жена које се преселе у свим старосним групама, али и са високим бројем миграција у старосним групама од 25-34 и 35-44 године.

Табела 9. Пресељења међу насељима исте општине или града у Србији у 2023. години

		Индикатор	Пресељења међу насељима исте општине / града [број]		
		Период	2023		
		Пол	Укупно	Мушко	Женско
Територија - НСТЈ	Старосне групе				
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Укупно		44869	20813	24056
	0–4		2230	1121	1109
	5–9		2472	1234	1238
	10–14		1905	980	925
	15–24		6221	2515	3706
	25–34		9213	3492	5721
	35–44		7815	3708	4107
	45–54		5922	2937	2985
	55–64		4955	2606	2349
	65 и више година		4136	2220	1916

На нивоу Србије, жене чине већи проценат одсељених лица у већини старосних група, посебно у старосним групама 15-24 и 25-34 године.

У региону Шумадије и Западне Србије такође се примећује сличан тренд са већим бројем жена у старосним групама 15-24 и 25-34 године.

Миграције су најизразитије у старосним групама од 25 до 34 године, што указује на активан радни и породични узраст.

Табела показује колико су различите старосне групе и полови заступљени у миграцијама, те како се миграције могу разликовати по полу и старости на територијама.

Табела 10. Број одсељених лица према полу и старости на нивоу Републике Србије и Региона Шумадије.

		Индикатор	Одсељени [број]					
		Период	2023					
		Миграције	Укупно			У другу област		
		Пол	Укупно	Мушко	Женско	Укупно	Мушко	Женско
Територија - НСТЈ	Старосне групе							
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Укупно	145843	67279	78564	50765	23299	27466	
	0–4	8179	4161	4018	2626	1338	1288	
	5–9	7203	3697	3506	1975	1019	956	
	10–14	4876	2560	2316	1336	716	620	
	15–24	18510	7488	11022	7037	2790	4247	
	25–34	35206	13849	21357	14963	6038	8925	
	35–44	26425	12741	13684	8375	4204	4171	
	45–54	17943	9002	8941	5386	2754	2632	
	55–64	13781	7041	6740	4126	2105	2021	
	65 и више година	13720	6740	6980	4941	2335	2606	
Регион Шумадије и Западне Србије	Укупно	37207	16997	20210	14153	6374	7779	
	0–4	1602	843	759	563	295	268	
	5–9	1531	778	753	404	199	205	
	10–14	1272	682	590	316	165	151	
	15–24	5669	2206	3463	2256	905	1351	
	25–34	9679	3692	5987	4913	1955	2958	
	35–44	5899	2857	3042	2105	1095	1010	
	45–54	4353	2201	2152	1372	681	691	
	55–64	3654	1905	1749	968	498	470	
	65 и више година	3548	1833	1715	1256	581	675	

Табела 11. Досељено становништво према подручју са којег се доселило, времену досељења и полу

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

Територија - НСТЈ Пол Време досељења		Миграције	Досељено становништво - укупно	Досељено са подручја Републике Србије - свега	Досељено са подручја Републике Србије - из другог насеља исте општине	Досељено са подручја Републике Србије - из друге општине у истој области	Досељено са подручја Републике Србије - из друге области	Досељено са подручја Републике Србије - непозната општина досељења	Досељено из иностранства - свега	Досељено из иностранства - непозната држава досељења
РЕПУБЛИКА СРБИЈА	Укупно	Укупно	3092099	2323809	724100	480968	1093427	25314	768290	1002
		1980. и раније	854270	654603	187575	140431	321189	5408	199667	64
		1981 - 1990	357543	281389	99486	61408	117897	2598	76154	35
		1991 - 2000	536124	308683	82282	55386	168230	2785	227441	62
		2001- 2010	403484	323189	90424	68475	160488	3802	80295	64
		2011. и касније	677409	521542	154176	115297	245111	6958	155867	239
		Непозната година	263269	234403	110157	39971	80512	3763	28866	538
	Мушко	Укупно	1242989	881100	248627	175023	446454	10996	361889	611
		1980. и раније	320030	235730	57885	48722	126834	2289	84300	31
		1981 - 1990	129668	97085	31589	20634	43760	1102	32583	15
		1991 - 2000	224536	117314	25699	18861	71562	1192	107222	34
		2001- 2010	161502	121769	30480	24839	64865	1585	39733	43
		2011. и касније	290879	208112	56860	44316	103826	3110	82767	170
		Непозната година	116374	101090	46114	17651	35607	1718	15284	318
Женско	Укупно	1849110	1442709	475473	305945	646973	14318	406401	391	

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

		1980. и раније	534240	418873	129690	91709	194355	3119	115367	33
		1981 - 1990	227875	184304	67897	40774	74137	1496	43571	20
		1991 - 2000	311588	191369	56583	36525	96668	1593	120219	28
		2001- 2010	241982	201420	59944	43636	95623	2217	40562	21
		2011. и касније	386530	313430	97316	70981	141285	3848	73100	69
		Непозната година	146895	133313	64043	22320	44905	2045	13582	220
СРБИЈА – СЕВЕР	Укупно	Укупно	1684057	1129789	228422	230968	658247	12152	554268	622
		1980. и раније	432951	276007	44758	48084	180609	2556	156944	38
		1981 - 1990	166951	117043	28818	25332	61827	1066	49908	21
		1991 - 2000	327583	147582	26688	27529	92026	1339	180001	37
		2001- 2010	236850	183491	35357	38910	107188	2036	53359	32
		2011. и касније	398242	302675	69256	70465	159684	3270	95567	150
		Непозната година	121480	102991	23545	20648	56913	1885	18489	344
	Мушко	Укупно	712492	455362	85708	91441	272773	5440	257130	383
		1980. и раније	169261	103593	14853	17020	70647	1073	65668	19
		1981 - 1990	64805	43308	9717	9502	23607	482	21497	9
		1991 - 2000	145781	60444	9706	10779	39361	598	85337	18
		2001- 2010	100749	74670	13430	15640	44699	901	26079	24
		2011. и касније	176562	127710	27635	29179	69391	1505	48852	115
		Непозната година	55334	45637	10367	9321	25068	881	9697	198
Женско	Укупно	971565	674427	142714	139527	385474	6712	297138	239	
	1980. и раније	263690	172414	29905	31064	109962	1483	91276	19	

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

		1981 - 1990	102146	73735	19101	15830	38220	584	28411	12
		1991 - 2000	181802	87138	16982	16750	52665	741	94664	19
		2001- 2010	136101	108821	21927	23270	62489	1135	27280	8
		2011. и касније	221680	174965	41621	41286	90293	1765	46715	35
		Непозната година	66146	57354	13178	11327	31845	1004	8792	146
СРБИЈА – ЈУГ	Укупно	Укупно	1408042	1194020	495678	250000	435180	13162	214022	380
		1980. и раније	421319	378596	142817	92347	140580	2852	42723	26
		1981 - 1990	190592	164346	70668	36076	56070	1532	26246	14
		1991 - 2000	208541	161101	55594	27857	76204	1446	47440	25
		2001- 2010	166634	139698	55067	29565	53300	1766	26936	32
		2011. и касније	279167	218867	84920	44832	85427	3688	60300	89
		Непозната година	141789	131412	86612	19323	23599	1878	10377	194
	Мушко	Укупно	530497	425738	162919	83582	173681	5556	104759	228
		1980. и раније	150769	132137	43032	31702	56187	1216	18632	12
		1981 - 1990	64863	53777	21872	11132	20153	620	11086	6
		1991 - 2000	78755	56870	15993	8082	32201	594	21885	16
		2001- 2010	60753	47099	17050	9199	20166	684	13654	19
		2011. и касније	114317	80402	29225	15137	34435	1605	33915	55
		Непозната година	61040	55453	35747	8330	10539	837	5587	120
	Женско	Укупно	877545	768282	332759	166418	261499	7606	109263	152
		1980. и раније	270550	246459	99785	60645	84393	1636	24091	14
		1981 - 1990	125729	110569	48796	24944	35917	912	15160	8

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

		1991 - 2000	129786	104231	39601	19775	44003	852	25555	9
		2001- 2010	105881	92599	38017	20366	33134	1082	13282	13
		2011. и касније	164850	138465	55695	29695	50992	2083	26385	34
		Непозната година	80749	75959	50865	10993	13060	1041	4790	74

ПОГЛАВЉЕ 3: Анализа ситуације и спорна питања избеглих и ИРЛ

3.1. Анализа документације

У овом поглављу су обухваћене четири врсте квалитативних анализа:

1. Преглед документације релевантне за питање избеглих и ИРЛ
2. Анализу заинтересованих страна
3. Анализу стања /Техником SWOT анализе/
4. Анализу проблема са закључцима

1. Преглед документације о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних стратешких докумената релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, стратешка документа Општине Лапово и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и ИРЛ у општини Лапово.

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих и интерно расељених лица су:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица;
- Стратегија за смањење сиромаштва;
- Национална стратегија одрживог развоја;
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије;
- Национална стратегија запошљавања;
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012;
- Стратегија развоја пољопривреде;
- Стратегија развоја социјалне заштите;
- Закон у избеглицама;
- Национални план акције за децу.

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама, с обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама.

Локална стратешка документа значајна за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Лапово су:

- План развоја општине Лапово за период од 2022. до 2028. године
- Стратегија развоја социјалне заштите општине Лапово 2023-2028

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002) дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана.

Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.

Локална стратешка документа Општине Лапово, указују на заинтересованост локалне самоуправе за решавања проблема избеглица и интерно расељених лица.

Програми и пројекти за избегле и ИРЛ који су до сада реализовани, као и они који су у току, бавили су се решавањем следећих питања:

- Стамбеним збрињавањем најугроженијих породица избеглица
- Обезбеђењем социјалног становања под заштићеним условима за категорије социјално угрожених породица из колективног центра и делом од локалног становништва
- Обезбеђењем подстицајних програма помоћи за самодоходовне активности
- Обезбеђењем пакета грађевинског материјала за побољшање услова становања.
- Проналажење начина за обезбеђење локација за индивидуалну градњу.

3.2. Анализа стања у локалном систему подршке (SWOT анализа)

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица извршена је кроз идентификовање досадашних активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу.

За анализу је коришћена SWOT анализа.

Табела 12. SWOT анализа

Снаге (<i>Strength</i>)	Слабости (<i>Weakness</i>)
<ul style="list-style-type: none"> • Израда Локалног акционог плана (ЛАП): Општина припрема стратешки документ који дефинише мере за унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица. • Основан Савет за миграције: Постоји тело задужено за координацију активности и праћење имплементације мера. • Сарадња са државним институцијама и невладиним организацијама: Општина има успостављене партнерске односе који омогућавају бољи приступ ресурсима и подршци. • Идентификација приоритетних група: План се фокусира на најугроженије категорије, што омогућава циљано деловање. 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак прецизних података: Недостатак ажурираних и детаљних статистичких података о броју избеглица и интерно расељених лица. • Ограничени финансијски ресурси: Могућности општине за самостално финансирање свих потребних мера су ограничене. • Недовољна инфраструктура: Постоје изазови у погледу стамбеног збрињавања и приступа основним услугама. • Незапосленост: Висок степен незапослености међу избеглицама и интерно расељеним лицима

Могућности (<i>Opportunities</i>)	Претње (<i>Threats</i>)
<ul style="list-style-type: none"> • Подршка од стране државних и међународних институција: Могућност добијања додатних средстава и подршке кроз различите програме и пројекте. • Развој локалне економије: Унапређење локалне економије кроз укључивање избеглица и интерно расељених лица у радне активности. • Едукација и обука: Организација програма обуке и едукације за повећање запослености и економске самосталности. • Подизање свести: Кампање и програми који би допринели бољем разумевању и прихватању избеглица у локалној заједници. 	<ul style="list-style-type: none"> • Дискриминација и стигматизација: Могућност појаве социјалне искључености и дискриминације избеглица и интерно расељених лица. • Недостатак континуиране подршке: Потенцијал за губитак подршке од стране донатора или државе, што би могло утицати на спровођење планираних мера. • Дуготрајан процес интеграције: Потреба за дугорочним напорима и ресурсима за потпуну интеграцију избеглица и интерно расељених лица.

SWOT анализа општине Лапово у контексту избеглица и интерно расељених лица пружа свеобухватан увид у снаге, слабости, прилике и претње са којима се ова заједница суочава.

Главне предности општине Лапово укључују постојање Локалног акционог плана (ЛАП) који дефинише мере за унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица. Овај план показује посвећеност општине решавању изазова са којима се суочавају ове групе. Такође, формирање Савета за миграције обезбеђује координацију и надзор над спровођењем мера. Успостављена сарадња са државним институцијама и невладиним организацијама омогућава општини приступ додатним ресурсима и подршци. Идентификација приоритетних група омогућава циљано деловање, што је кључно за ефикасно решавање проблема.

Слабости општине укључују недостатак прецизних података о броју избеглица и интерно расељених лица, што отежава планирање и праћење напредака. Ограничени финансијски ресурси представљају значајан изазов за имплементацију свих потребних мера. Недовољна инфраструктура, нарочито у погледу стамбеног збрињавања и приступа основним услугама, компликује ситуацију. Незапосленост је такође значајан проблем који ограничава економску самосталност и интеграцију ових група.

Прилике за општину укључују потенцијалну подршку од стране државних и међународних институција, што би могло обезбедити додатна средства и ресурсе. Развој локалне економије путем укључивања избеглица и интерно расељених лица у радне активности представља важну шансу за економски раст. Програми едукације и обуке могу допринети побољшању запослености и економске самосталности. Такође, подизање свести у локалној заједници о значају интеграције избеглица може унапредити социјалну кохезију.

Међу претњама се истиче ризик од дискриминације и стигматизације избеглица и интерно расељених лица, што може довести до социјалне искључености. Недостатак континуиране подршке од стране донатора или државе може угрозити спровођење планираних мера. Дуготрајан процес интеграције захтева сталне напоре и ресурсе, што представља додатни изазов за општину.

Да бисмо отклонили слабости и претње идентификоване у SWOT анализи општине Лапово у погледу избеглица и интерно расељених лица, следеће мере могу бити корисне:

Мере за отклањање слабости

Побољшање прикупљања података:

- Развити систематски приступ прикупљању и ажурирању података о избеглим и интерно расељеним лицима у општини.
- Сарадња са државним институцијама, НВО и међународним организацијама ради добијања тачних и ажурираних информација.

Обезбеђивање додатних финансијских ресурса:

- Применити стратегије за привлачење средстава кроз апликације за националне и међународне фондове.
- Партнерства са приватним сектором и донаторима ради обезбеђивања финансијске подршке за пројекте.

Унапређење инфраструктуре:

- Идентификовати приоритетне области за инфраструктурна улагања, посебно у погледу стамбеног збрињавања и приступа основним услугама.
- Спровођење јавних радова и пројеката у сарадњи са државним и приватним сектором.

Промоција запошљавања:

- Организовање програма обуке и преквалификације у складу са потребама тржишта рада.
- Сарадња са локалним предузећима за обезбеђивање радних места за избеглице и интерно расељена лица.

Мере за ублажавање претњи

Борба против дискриминације и стигматизације:

- Спровођење кампања подизања свести о значају интеграције избеглица у локалну заједницу.
- Едукација јавности и спровођење програма који промовишу инклузију и разноликост.

Обезбеђивање континуиране подршке:

- Успостављање дугорочних партнерстава са међународним и националним институцијама за континуирану подршку.

- Стално праћење и прилагођавање Локалног акционог плана у складу са променама и потребама.

Убрзање процеса интеграције:

- Имплементација интеграционих програма који укључују језичке курсеве, културну адаптацију и социјалну инклузију.
- Подршка у проналажењу трајних стамбених решења и обезбеђивање приступа здравственој и социјалној заштити.
- Ове мере могу значајно допринети ублажавању слабости и претњи, истовремено јачајући општинске капацитете за подршку избеглицама и интерно расељеним лицима.

3.3. Анализа заинтересованих страна

Анализом заинтересованих страна идентификоване су најважније стране за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у Лапову, које су усмерене на крајње кориснике ЛАП-а и кључне партнере локалној самоуправи у развијању и примени мера и програма.

Крајњи корисници ЛАП-а су:

- Избеглице
- Интерно расељена лица
- Повратници по основу Споразума о реадмисији
- Тражиоци азила
- Мигранти у потреби без утврђеног статуса.

Кључни партнери локалној самоуправи у решавању проблема положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса су:

- *Локална самоуправа* - обезбеђује општи оквир, локалну регулативу и услове за реализацију подршке избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима у локалној заједници. Осим тога, различите службе локалне самоуправе у оквиру својих надлежности обезбеђују субвенције јавним и приватним предузећима у циљу повећања стопе запослености код избеглих, интерно расељених лица и повратника и пружају помоћ у решавању стамбених питања, програме за покретање сопственог бизниса и пружање бесплатне правне помоћи;
- *Повереник за избеглице* - као део општинске управе врши поверене послове у оквиру свог реферата и координацију различитих програма који се односе на помоћ избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса;
- *Центар за социјални рад* - је установа социјалне заштите и представља базичну установу стручног рада и услуга у социјалној заштити, у којој се непосредно или посредно задовољава већина социјално-заштитних потреба грађана и њихових породица. Као корисници социјалне заштите потенцијално се могу јавити сви грађани и породице и то онда када се нађу или су изложени посебним тешкоћама

у задовољавању својих основних потреба. Најважније функције Центра за социјални рад су: непосредно остваривање социјалне заштите грађана и њихових породица, остваривање функције органа старатељства, праћење и проучавање социјалних потреба и проблема, превентивна делатност, планирање и програмирање социјалне заштите, координирање активности на спровођењу социјалне заштите и социјалног рада у општини;

- *Црвени крст* - је помажући орган државе у хуманитарној сфери, који делује на основу Женевске конвенције, Закона о Црвеном крсту, Статута и на основу принципа хуманости, непристрасности, неутралности, независности, добровољности, јединства и универзалности. Црвени крст активно учествује у збрињавању и пружању помоћи избеглицама и ИРЛ на територији наше општине, у чему им значајну помоћ пружају волонтери и активисти Црвеног крста;
- *Дом здравља* - пружа примарне услуге здравствене заштите и специјалистичке прегледе. Избегли и ИРЛ остварују своја права у овој области, као и сви други грађани;
- *Национална служба за запошљавање* - спроводи различите програме подршке запошљавању незапослених, радно способних који активно траже посао.
- *Образовне институције* - кроз своје програмске активности, обухватају и пружају могућност избеглим, ИРЛ, повратницима, тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса да стекну одређено образовање и преквалификацију.
- *Невладине организације* - имају своје активности на територији града, а које се односе на хуманитарну помоћ, обезбеђење помоћи у прибављању докумената и правне помоћи и др.
- *Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије* - обавља послове који се односе на: утврђивање статуса избеглица, збрињавање избеглица, вођење евиденције о избеглицама, усклађивање пружања помоћи избеглицама од стране других организација, обезбеђивање смештаја избеглица, ИРЛ, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, покреће иницијативе за тражење међународне помоћи од институција УН и других међународних организација и др.
- *Министарство рада и социјалне политике Републике Србије* – између осталих, обавља послове државне управе који се односе на: остваривање права и интеграцију избеглих и расељених лица, повратника по основу споразума о реадмисији, ромског становништва и других социјално угрожених група; као и друге послове одређене законом.

Табела 13. Анализа интереса и потреба кључних актера

Редни број	Кључни актери	Потребе и интереси кључних актера	Капацитети кључних актера	Шта мотивише кључне актере за учешће?
1.	Локална самоуправа, Скупштина општине и Општинско веће	Побољшање квалитета живота свих грађана а посебно социјално угрожених категорија становништва	Доноси Одлуку о Општинском буџету. Доноси стратешка документа. Члан Општинског већа задужен за социјалну заштиту.	Афирмација кроз видљиве резултате на пословима од јавног значаја
2.	Локална самоуправа Општинска управа Повереник за избегла и интерно расељена лица	Ефикасност у решавању проблема и потреба избеглих, ИРЛ, повратника по Споразуму о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у оквиру своје надлежности	Одсек за опште, скупштинске послове и друштвене делатности, коме припада повереник за избегла и прогнана лица. Одсек за урбанизам, грађевинарство, имовинскоправне и стамбене послове.	Афирмација кроз видљиве резултате на пословима од јавног значаја и оправдано трошење друштвених средстава
3.	Центар за социјални рад	Ефикасност у решавању проблема и потреба избеглих, ИРЛ, повратника по Споразуму о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у оквиру своје надлежности и смањење броја корисника социјалних давања	Функционише на основним принципима социјалне заштите, поштовању и недељивости људских права, доступности услуга и партиципације и одговорности корисника. Кадровски и материјално адекватно опремљен	Подизање квалитета као и увођење нових услуга социјалне заштите. Секторско повезивање и интеграција на локалном нивоу
4.	Црвени крст	Ефикасност у решавању проблема и потреба избеглих, ИРЛ, повратника по Споразуму о реадмисији,	2 запослена Простор за рад у центру града Магацински простор ИТ опрема Мрежа активних сарадника и волонтера	Афирмација Повеље ЦК

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

		тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у оквиру своје надлежности и смањење броја корисника		
5.	Дом здравља	Побољшање здравља становништва, боља опремљеност	Развијена мрежа амбуланти у оквиру Дома здравља, Служба хитне помоћи	Јасна подела друштвене одговорности према избеглим и ИРЛ
6.	Национална служба за запошљавање, служба Трстеник	Смањен број незапослених, учешће у националним фондовима за подстицање запошљавања	Технички опремљена служба са запосленим стручним људима	Афирмација кроз резултате
7.	Образовне институције Предшколске и школске установе основног и средњег образовања	Успешна социјална интеграција и школско постигнуће деце из избегличких, расељених и повратничких породица	Развијена мрежа опремљених и компетентних васпитнообразовних институција	Афирмација установа у погледу остваривања својих функција
8.	Невладине организације	Ефикасност у решавању проблема и потреба избеглих, ИРЛ, повратника по Споразуму о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у оквиру својих активности	Развијена мрежа опремљених, компетентних организација цивилног друштва на локалу, националном нивоу али и ван оквира наше земље	Квалитетан рад и афирмација сопствених капацитета
9.	Комесаријат за избеглице Републике Србије	Ефикасно и планско решавање питања избеглих, ИРЛ, повратника по Споразуму о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без	Кадровски (знања и вештине), просторни, комуникација са националним и међународним актерима	Квалитетан рад и афирмација сопствених капацитета

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

		утврђеног статуса		
10.	Министарство рада и социјалне политике Републике Србије	Подршка побољшању социјалног статуса избеглих, ИРЛ, повратника по Споразуму о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у оквиру мандата Министарства	Кадровски (знања и вештине), просторни, комуникација са националним (интерресорна сарадња) и међународним актерима	Квалитетан рад и афирмација сопствених капацитета

Крајњи корисници су избегла и прогнана лица, интерно расељена лица и повратници по уговору о реадмисији и то:

- Вишечлане и вишегенерацијске породице
- Самохране родитељи
- Стара и изнемогла лица
- Деца без родитељског старања
- Болесне особе без подршке породице
- Особе са инвалидитетом (ОСИ).

Табела 14. Анализа интереса и потреба крајњих корисника

Редни број	Крајњи корисници и основне карактеристике	Потребе и интереси крајњих корисника	Капацитети крајњих корисника	Шта мотивише крајње кориснике за учешће?
1.	избегла и прогнана лица, интерно расељена лица и повратници по уговору о реадмисији	Решавање стамбених, здравствених, социјалних, образовних и културних потреба	Различити видови личне партиципације у решавању проблема	Квалитетнији услови за живот, интеграција и реинтеграција у друштвену средину
2.	Вишечлане и вишегенерацијске породице	Стамбено збрињавање и запошљавање		Квалитетнији услови за живот, интеграција и реинтеграција у друштвену средину
3.	Стара и изнемогла лица	Смештај у Геронтолошки центар и коришћење његових пропратних услуга		Квалитетнији услови за живот, интеграција и реинтеграција у друштвену средину
4.	Болесне особе без подршке породице	Смештај у болницу и услуге здравствене		Квалитетнији услови за живот, интеграција и

		патронажне службе		реинтеграција у друштвену средину
5.	Особе са инвалидитетом (ОСИ)	Категоризација, разврставање, смештај у одговарајуће установе	Различити видови личне партиципације	Остваривање припадајућих права, интеграција у друштвену средину

3.4.Анализа проблема

Главни проблеми избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса у општини Лапово:

- Нерешено стамбено питање - Одређени број избегличке, расељеничке и повратничке популације живи у неадекватним условима (станују у неодговарајућим условима приватног смештаја – неусловни станови, становање вишегенерацијских породица у малом простору, високе цене закупа, смештај у објектима типа барака, запуштени објекти који нису у дугом периоду у употреби итд.). Посебан је проблем код социјално рањивих група (стари, болесни, самохрани родитељи, итд.), јер нису омогућности да самостално реше стамбено питање, а додатно га оптерећује статус имовине ових лица у земљи порекла који је највећем броју случајева није решен. Приватна имовина углавном је уништена или значајно оштећена, а обнова ове имовине иде веома споро, што овој популацији значајно отежава располагање истом. Лица са подручја Босне и Херцеговине успела су да остваре своје станарско право и поврате имовину, али уколико није приватна, која је углавном уништена. Лица са подручја Хрватске нису успела да поврате своје станарско право, а приватна имовина је углавном уништена или са великим степеном оштећења. Њихово учешће у процесу обнове своје приватне имовине на подручју Хрватске било је веома мало, с обзиром да су услови тих програма били у супротности са њиховим опредељењима (одрицање од избегличког статуса).
- Висок ниво незапослености - Због ниског степена образовања и неквалификованости овој популацији је веома тешко да нађе стално запослење. Већина избеглих и интерно расељених баве се привременим и повременим пословима. Један број ових лица су особе са инвалидитетом, што осим ниског степена квалификација такође утиче на слабу конкуретност на тржишту рада, односно смањује степен њихове запошљивости. Проблему незапослености додатно доприноси и незаинтересованост једног дела интерно расељених лица за активно тражење посла, јер примају месечну новчану надокнаду за лица која су радила у друштвеним предузећима на КиМ. Иако је ова надокнада скромна, они који је примају, не желе да је изгубе, јер им улива минимум социјалне сигурности. Део ове популације такође има административних потешкоћа у прибављању доказа о стеченој квалификацији у матичним земљама, као и доказа о оствареном радном стажу или праву на пензију. У повратничким домаћинствима, у највећем броју случајева ниједан од чланова домаћинства није формално запослен, а на црно ради тек неколицина, што такође води повећању ризика од социјалне

искључености. У отежаним условима привређивања када је и код домицилног становништва висока стопа незапослености, избегличка, расељеничка и повратничка популација је у далеко тежој ситуацији да дође до сталног радног места, већ је принуђена да ради слабо плаћене послове сезонског и привременог карактера. Мали број је успео да обезбеди стално запослење. Овој категорији становништва није могуће обезбедити трајно запослење без додатних подстицаја – активних мера за запошљавање и евентуалних подстицаја у облику преквалификације – доквалификације у складу са потребама локалне привреде, као и мера за подстицај самозапошљавања.

- Низак животни стандард - Услед недостатка средстава за живот, због незапослености, недостатка сопственог смештаја, нарушеног здравља, како менталног, тако и физичког, веома је низак животни стандард ове категорије становништва. То се огледа у отежаном приступу здравственој заштити, школовању деце, отежаном приступу факултетском образовању, недостатку активног приступа решавању проблема са којима живе, очекивању социо-хуманитарне помоћи као јединог облика подршке, итд.
- Непоседовање потребних личних докумената - Великом броју избеглих, ИРЛ и повратника основни проблем чини остваривање права на лична документа (држављанство и пребивалиште) у Републици Србији, због административних и финансијских потешкоћа у прибављању докумената потребних за подношење захтева за пријем у држављанство и након тога за издавање личне карте. Велики део избегличке популације је управо због овога искључен из система социјалне заштите РС (право на новчану социјалну помоћ, туђа нега и помоћ, дечији додатак, родитељски додатак и др.). Такође је присутан и део избегличке популације који се још увек није определио за интеграцију и прихватање држављанства РС из страха да би то била препрека у остваривању или решавању до сада нерешених права у матичним земљама (имовинска права, права на пензију, упис радног стажа и сл.). Одређени број повратничке популације такође нема чврсту одлуку за реинтеграцију (вишеструки повратници), што успорава и отежава остваривање њихових права у оквиру реинтеграције.
- Приступ здравственој и социјалној заштити- према Закону о здравственој заштити избегла и интерно расељена лица имају потпуно иста права као и домицилно становништво. Међутим, у овој области евидентни су велики проблеми у остваривању овог права, због нерешеног статуса већег броја избеглих лица, којима током пописа избеглица 2004/2005. године, статус избеглице није потврђен или се нису на овај попис одазвала. Ова лица су или у поступку за добијање држављанства РС или још увек нису ни поднела захтев за добијање истог, немају у РС ни боравиште ни пребивалиште, те немају право на здравствену заштиту ни по једном основу. Међу овим лицима је велики број старих и болесних лица, која због неукости и болести веома тешко превазилазе административне препреке да би ово право остварили. Недовољна брига о сопственом здрављу код избеглица и ИРЛ је пратилац њихових живота. Евидентирају се и појаве посттрауматског ратног синдрома код избеглица и ИРЛ.

Проблеми повратника по реадмисији у области приступа здравственој и социјалној заштити огледају се кроз непоседовање здравствене књижице (због незаинтересованости) као и личне медицинске документације (хронични болесници, деца).

- *Отежано располагање имовином у земљама порекла* - Овај проблем се манифестује на локалном нивоу, али је његово решавање везано за националне институције и сарадњу Републике Србије са бившим републикама, односно са међународном управом на Косову и Метохији.
- Недовољни капацитети здравствених служби за рад са мигрантским групама;
- Отежана комуникација са тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса због малог броја преводиоца;
- Депопулација и старење становништва

Општи закључци анализе:

- Локална заједница и локална самоуправа имају одређене капацитете за бављењем унапређења положаја избеглих, ИРЛ и повратника, као што су људски ресурси, одговарајућа развојна документа, стратешки приступ развоју општине Лапово и др.
- Постојање одређеног броја лица без правног субјективитета „правно невидљива лица“, то јест лица која нису уписана у матичне књиге на територији Србије, односно лица која су уписана али немају одговарајућа лична документа.
- Нерешено стамбено питање вишечланих породица и проблеми у располагању имовином у земљама и местима порекла значајно доприносе социјалном сиромаштву и лошем квалитету живота избеглих, ИРЛ и повратника, што је директан проблем локалне заједнице.
- Лоша и неадекватна образовна структура додатно отежава запошљавање избеглих и расељених лица.
- Неизвесност у даљем развоју мигрантске кризе и непознавање мигрантских рута у будућности отежава адекватно припремање општине да одговори на изазове те врсте.
- Број повратника по основу споразума о реадмисији је све већи, па се стога намеће потреба да се локална самоуправа плански и систематски ангажује на решавању проблема ове популације.
- Честе миграције избеглих, ИРЛ и повратника без евидентирања нових адреса боравишта, имају за последицу отежано проналажење тих лица, као и немогућност правног саобраћаја.
- Имајући у виду лошу демографску ситуацију, смањење броја становништва и општу депопулацију, овај план представља део локалних напора усмерених ка поправљању овакве неповољне ситуације, активностима које су усмерене на стамбена решења, нарочито откуп домаћинства са окућницом, доделу пакета грађевинског материјала за завршетак започете градње или адаптацију

неусловних стамбених објеката , али и економско оснаживање поменуте популације.

- Циљ популационе политике у Лапову односи се на успоравање негативних трендова у кретању укупног броја становника и спречавања даљег погоршања виталних карактеристика популације, као и на стварање услова за повећање степена запослености у насељима

ПОГЛАВЉЕ 4: Приоритетне циљне групе

Приоритетне групе корисника овог Локалног акционог плана издвојене су на основу следећих критеријума:

- егзистенцијална и стамбена угроженост циљне групе;
- бројност циљне групе погођене одређеним проблемом;
- хитност решавања проблема;
- досадашњи ниво обухвата лица и групе организоване друштвеном подршком;
- истовремена погођеност циљне групе већим бројем проблема;
- мандат и одговорност локалне самоуправе у односу на проблем;
- лица без правног субјективитета – " правно невидљива лица", тј. лица која нису уписана у матичне књиге на територији Републике Србије, као и лица која су уписана у матичне књиге а не поседују одговарајућа лична документа;
- спремност корисничке групе на активизам и сарадњу;

Крајњи корисници ЛАП-а за унапређење положаја избеглих, ИРЛ, повратника по основу Споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби неутврђеног статуса, на територији општине Лапово у периоду од 2025-2030. године су материјално и социјално најугроженије породице избеглих, ИРЛ, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, а пре свега:

- Избегла, интерно расељена лица и повратници по Споразуму о реадмисији, који немају трајно решено стамбено питање било да живе у приватном смештају или сопственим недовршеним или безусловним објектима;
- избегла, интерно расељена лица и повратници по основу Споразума о реадмисији која немају одговарајућу стручну спрему за потребе привреде општине Лапово и којима је неопходна помоћ друштвене заједнице у самозапошљавању;
- Тражиоци азила;
- Мигранти у потреби без утврђеног статуса.

Посебно рањиве групе су:

- породице чији је члан/ови ОСИ, хронично болесне особе и/или деца са сметњама у развоју;
- самохрани родитељи без сталних прихода;
- старачка самачка домаћинства без сталних прихода;
- вишечлане и вишегенерацијске породице.
- породице чији је члан смртно настрадао или нестало у сукобима на простору бивше СФРЈ или Косову и Метохији;
- породице у којима је жена носилац домаћинства;
- становници нехигијенских насеља, интерно расељена лица и/или повратници по основу Споразума о реадмисији;
- деца до 18 година без родитељске пратње из групе тражиоца азила и/или мигранти у потреби без утврђеног статуса.

ПОГЛАВЉЕ 5: Општи и специфични циљеви

Општи циљ

Унапређење животних услова и социјалне интеграције избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово кроз пружање адекватне подршке у стамбеном збрињавању, запошљавању, образовању и социјалној заштити.

Специфични циљеви:

1. Решавање стамбених питања:

- Обезбеђивање одговарајућих стамбених решења за избеглице и интерно расељена лица кроз изградњу нових или реконструкцију постојећих објеката.
- Пружање финансијске подршке за изнајмљивање или куповину станова.

2. Повећање запослености и економске самосталности:

- Организација обука и преквалификација у складу са потребама локалног тржишта рада.
- Сарадња са привредним субјектима ради запошљавања избеглица и интерно расељених лица.

3. Унапређење приступа образовању и професионалном развоју:

- Обезбеђивање подршке за школовање деце избеглица и интерно расељених лица кроз стипендије и донације.
- Организација додатних образовних и професионалних програма.

4. Јачање социјалне и здравствене заштите:

- Пружање приступа здравственој и социјалној заштити, укључујући психосоцијалну подршку.
- Развој мреже социјалних служби које пружају подршку угроженим групама.

5. Промоција друштвене инклузије и борба против дискриминације:

- Спровођење програма за подизање свести о правима и потребама избеглица у локалној заједници.
- Организација обука и радионица за јавне службенике и ширу јавност о значају инклузије и толеранције.

* Напомена: Приказани новчани износи су приближни, засновани на истраживању тржишта и просечним вредностима за дату општину. Пре спровођења плана, потребно је проверити тачне износе за појединачне активности и ускладити акциони план.

ПОГЛАВЉЕ 6: Активности – Задаци за реализацију ЛПА

Специфични циљ 1: Решавање стамбених питања

Активности	Планирано време реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси	Носилац активности	Партнери у реализацији	Буџет (у РСД)
1.1.Обезбеђивање стамбених јединица за избеглице и интерно расељена лица.	2025-2027	Побољшање стамбених услова, решавање стамбених питања за избеглице.	Број изграђених/реновиранених стамбених јединица, број решених стамбених питања.	Финансијска средства, људски ресурси, земљиште и материјали.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Министарства, НВО, локални развојни фондови	10.000.000 - 20.000.000 РСД
1.2.Реновирање постојећих стамбених јединица и адаптација за потребе избеглица.	2025-2027	Реновирање и адаптација стамбених јединица како би били испуњени минимални стамбени стандарди.	Број реновираних стамбених јединица.	Средства за реновирање, грађевински материјали, стручни радници.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Министарства, НВО, грађевинске фирме	3.000.000 - 5.000.000 РСД
1.3.Решавање власничких питања и правних аспеката стамбених објеката.	2025-2026	Успешно решена правна питања власништва и легализација објеката.	Број правних случајева који су успешно решени.	Правни стручњаци, административни ресурси.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Министарства правде, правне службе, НВО	1.000.000 РСД

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

1.4.Пружање финансијске и логистичке подршке за решавање стамбених питања путем социјалних станова и субвенција.	2025-2027	Обезбеђени социјални станови и субвенције за избеглице и интерно расељена лица.	Број додељених социјалних станова и субвенција.	Финансијска средства за подршку, логистичка подршка.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Министарства за стамбену изградњу, социјалне службе	2.000.000 РСД
--	-----------	---	---	--	-----------------------------------	---	---------------

Укупни буџет: 16.000.000 - 31.000.000 РСД.

Специфични циљ 2: Повећање запослености и економске самосталности

Активности	Планирано време реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси	Носилац активности	Партнери у реализацији	Буџет (у РСД)
2.1.Организација обука за запошљавање и преквалификацију избеглица и интерно расељених лица.	2025-2027	Повећан број обучених лица за конкурентне позиције на тржишту рада.	Број обучених особа, проценат запослених након обука.	Простор за обуке, стручни тренери, финансијска средства.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	НВО, образовне установе, послодавци	5.000.000 - 7.000.000 РСД
2.2.Обезбеђивање грантова и субвенција за покретање малих и средњих предузећа од стране избеглица и интерно расељених лица.	2025-2028	Стварање нових предузећа и samozапослење, што доводи до веће економске самосталности.	Број нових предузетника, број створених радних места.	Финансијска средства за грантове, правни и финансијски саветници.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Банке, НВО, развојни фондови, локални послодавци	8.000.000 - 10.000.000 РСД
2.3.Организација сајмова запошљавања и упознавање послодаваца са могућностима запошљавања избеглица.	2025-2027	Повећан број запослених путем директних контаката са послодавцима и сајмова.	Број учесника у сајмовима, број нових запослених.	Простор за сајмове, средства за организацију, промоција.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Локални послодавци, Национална служба за запошљавање	1.500.000 РСД
2.4.Пружање саветодавних услуга и менторства за новооснована предузећа.	2025-2028	Подршка новим предузетницима у првим фазама пословања и развоја.	Број пружених савета, број успешних предузетника.	Саветодавне услуге, стручни ментори, финансијски ресурси.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Пословни инкубатори, НВО, стручни саветници	2.000.000 РСД

Укупни буџет: 16.500.000 - 20.500.000 РСД

Специфични циљ 3: Унапређење образовања и професионалног развоја

Активности	Планирано време реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси	Носилац активности	Партнери у реализацији	Буџет (у РСД)
3.1.Обезбеђивање стипендија за децу избеглица и интерно расељених лица.	2025-2027	Повећан број деце која завршавају образовање и настављају даље школовање или стручну обуку.	Број додељених стипендија, број ученика који завршавају образовање.	Финансијска средства за стипендије, административни ресурси.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Министарство просвете, НВО, локалне школе	3.000.000 РСД
3.2.Организација обука и професионалних курсева за стручну припрему.	2025-2028	Повећан број лица са стручним квалификацијама и сертификатима који су конкурентни на тржишту рада.	Број учесника у обукама, број сертифицираних особа.	Простор за обуке, стручни тренери, финансијска средства.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Образовне установе, НВО, стручне асоцијације	4.500.000 РСД
3.3.Програм језичких и интеграционих курсева за избеглице и интерно расељена лица.	2025-2027	Побољшање језичке и културне интеграције, што омогућава бољу интеграцију у друштво и тржиште рада.	Број учесника у курсевима, проценат успешне интеграције на тржишту рада.	Средства за курсеве, наставни материјали, стручни предавачи.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Локалне школе, НВО, Министарство за људска права	2.000.000 РСД
3.4.Сарадња са образовним институцијама у циљу побољшања доступности образовања и	2025-2028	Побољшана инфраструктура образовања и повећан број полазника који	Број нових уписаних у образовне установе, број нових програма и курсева.	Финансијска средства за инфраструктуру и програме, сарадња са школама.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Министарство просвете, образовне установе	3.000.000 РСД

стручно-образовног система.		завршавају образовање.					
-----------------------------	--	------------------------	--	--	--	--	--

Укупни буџет: 12.500.000 РСД

Специфични циљ 4: Унапређење социјалне заштите и здравствене помоћи

Активности	Планирано време реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси	Носилац активности	Партнери у реализацији	Буџет (у РСД)
4.1. Пружање социјалне помоћи за избеглице и интерно расељена лица која су у тешкој материјалној ситуацији.	2025-2027	Обезбеђена финансијска подршка за социјално угрожене групе, повећана стабилност и сигурност.	Број корисника социјалне помоћи, број помоћених породица.	Финансијска средства за социјалну помоћ, стручни радници.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Министарство за рад, запошљавање и социјалну политику	3.500.000 РСД
4.2. Организација бесплатних здравствених прегледа и лечења за избеглице и интерно расељена лица.	2025-2026	Побољшана здравствена заштита, редовни прегледи и лечење избеглица и интерно расељених лица.	Број прегледа и лечених особа, број реализованих програма превенције.	Средства за здравствене услуге, стручни лекари, опрема.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Дом здравља, Министарство здравља	2.500.000 РСД
4.3. Пружање психолошке подршке и саветовања за избеглице и интерно расељена лица.	2025-2027	Повећана психолошка стабилност, решавање стреса и траума код избеглица.	Број саветовања и психолошких сесија, проценат	Финансијска средства за терапеуте, простор, стручни радници.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	НВО, стручни психолози и терапеути	1.500.000 РСД

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

			задовољства корисника.				
4.4.Обезбеђивање приступа социјалним правима и помоћ у процесу остваривања права на социјалну заштиту.	2025-2028	Побољшана информисаност избеглица о њиховим правима и убрзан процес остваривања права.	Број нових пријава за социјалну заштиту, број остварених права.	Административни ресурси, правна помоћ, образовни материјали.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Министарство за рад, запошљавање и социјалну политику	2.000.000 РСД

Укупни буџет:9.500.000 РСД

Специфични циљ 5: Унапређење јавне свести и интеграције у заједницу

Активности	Планирано време реализације	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси	Носилац активности	Партнери у реализацији	Буџет (у РСД)
5.1.Организација кампања за подизање свести о правима и потребама избеглица и интерно расељених лица.	2025-2026	Подигнут ниво свести јавности о потребама избеглица, унапређена толеранција и разноликост у заједници.	Број организованих кампања, проценат повећања јавне свести (анкетама).	Средства за кампање, промо материјали, медији.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Медији, НВО, образовне установе	1.500.000 РСД
5.2.Подстицање друштвених активности које укључују избеглице и интерно расељена лица (културни и спортски догађаји).	2025-2027	Повезивање избеглица са локалном заједницом, боља интеграција и прихватање различитости.	Број организованих догађаја, број учесника из различитих група.	Простор за догађаје, финансијска средства, опрема.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Локални клубови, НВО, спортске и културне организације	2.000.000 РСД
5.3.Развој програма за помоћ у социјализацији и културној интеграцији.	2025-2028	Изградња бољих друштвених односа, јачање интеркултуралног дијалога.	Број полазника програма, проценат успешне интеграције у заједницу.	Средства за програме, стручни радници, образовни материјали.	Општина Лапово (Надлежно одељење)	НВО, образовне установе, локалне организације	1.500.000 РСД
5.4.Пружање подршке избеглицама и интерно расељеним лицима за учешће у	2025-2028	Повећан активизам избеглица у процесима доношења одлука и јавним дискусијама.	Број учесника у јавним расправама, број реализованих иницијатива.	Простор за састанке, стручни саветници,	Општина Лапово (Надлежно одељење)	Локални савет, НВО, медији	1.000.000 РСД

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

јавним расправама и одлучивању.				медијска подршка.			
---------------------------------	--	--	--	-------------------	--	--	--

Укупни буџет: 6.000.000 РСД

ПОГЛАВЉЕ 7: Ресурси/буџет

Како би се урадила процена потребних средстава за реализацију активности у оквиру специфичних циљева, важно је узети у обзир више фактора као што су:

- Капацитет општине и расположиви ресурси,
- Обим и сложеност сваке активности,
- Трошкови људских ресурса (плате, обуке, консултанти),
- Трошкови за материјалне ресурсе (постављање инфраструктуре, опрема, просторије за обуку),
- Донације и подршка других извора финансирања (државни фондови, међународне организације, приватни сектор).

Наравно, све ове процене зависе од конкретних података о циљним групама и плану реализације, у наставку су приближне процене трошкова:

Напомена: Приказани новчани износи су приближни, засновани на истраживању тржишта и просечним вредностима за дату општину. Пре спровођења плана, потребно је проверити тачне износе за појединачне активности и ускладити акциони план.

1. Решавање стамбених питања (Специфични циљ 1)

- Активности: Обезбеђивање стамбених јединица, реновирање, решавање власничких питања.
- Процењени трошкови:
 - Трошкови реновирања и изградње: 15.000.000 - 30.000.000 РСД (у зависности од броја стамбених јединица и њихове величине).
 - Трошкови административне и правне помоћи: 1.000.000 РСД.
 - Укупно: 16.000.000 - 31.000.000 РСД.

2. Повећање запослености и економске самосталности (Специфични циљ 2)

- Активности: Обуке, пружање грантова, кредити, сајмови запошљавања.
- Процењени трошкови:
 - Обуке и преквалификације: 5.000.000 - 8.000.000 РСД.
 - Грантови и кредити за мале бизнисе: 10.000.000 РСД (у зависности од броја бизниса и врсте подршке).
 - Сајмови запошљавања: 1.000.000 РСД.
 - Укупно: 16.000.000 - 19.000.000 РСД.

3. Унапређење образовања и професионалног развоја (Специфични циљ 3)

- Активности: Стипендије, обука, језички курсеви, подршка наставницима.
- Процењени трошкови:

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

- Стипендије и подршка ученицима: 3.000.000 РСД.
- Обука наставника: 2.000.000 РСД.
- Језички курсеви и додатна подршка ученицима: 1.500.000 РСД.
- Укупно: 6.500.000 - 7.500.000 РСД.

4. Јачање социјалне и здравствене заштите (Специфични циљ 4)

- Активности: Психосоцијална подршка, здравствене услуге, радионице.
- Процењени трошкови:
 - Психосоцијална подршка: 2.000.000 РСД.
 - Здравствене услуге и осигурање: 3.000.000 РСД.
 - Радионице и обуке: 1.500.000 РСД.
 - Укупно: 6.500.000 РСД.

5. Промоција друштвене инклузије и борба против дискриминације (Специфични циљ 5)

- Активности: Кампање, радионице, правна помоћ.
- Процењени трошкови:
 - Кампање подизања свести: 2.000.000 РСД.
 - Образовање јавних службеника: 1.000.000 РСД.
 - Правна помоћ и консултације: 1.500.000 РСД.
 - Укупно: 4.500.000 РСД.

Укупни трошкови за све специфичне циљеве:

- Прогнозирани трошкови: 49.500.000 - 68.500.000 РСД

Напомена: Ове процене су приближне и могу варирати у зависности од стварних потреба и услова у општини. Важно је осигурати додатне изворе финансирања, као што су донаторска средства и сарадња са другим јавним и приватним секторима, како би се покрили сви трошкови.

ПОГЛАВЉЕ 8: Аранжмани за примену

Аранжмани за примену за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030 обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

- Структуре за управљање процесом примене ЛАП
- Структуре које су оперативне и примењују ЛАП

Структуру за управљање процесом примене ЛАП-а, након његовог усвајања, представља Савет за миграције. Савет за миграције ће, као део свог будућег рада, направити План управљања применом ЛАП-а.

Савет за миграције, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене ЛАП-а;
- Именује локалне тимове за управљање пројектима, који настају као резултат операционализације ЛАП-а;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми за сваког актера - учесника у процесу решавања проблема избеглих, ИРЛ, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији ЛАП-а;
- Управља процесом праћења (мониторинг) и оцењивања успешности (евалуација) ЛАП-а;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу ЛАП-а. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници – партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада, водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену ЛАП-а има следеће задатке и одговорности:

- Реализација ЛАП-а;
- Непосредна комуникација са корисницима услуга, које се обезбеђују ЛАП-ом;
- Редовно достављање извештаја координатору Савета за управљање миграцијама и трајна решења о свим активностима на спровођењу ЛАП-а;
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака ЛАП-а;
- Унапређење процеса примене ЛАП-а у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Процењује се да ће носиоци програма, пројеката и активности Локалног акционог плана општине Лапово, у првом реду бити следеће локалне институције:

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

- Локална самоуправа;
- Повереник за избегла и расељена лица;
- Центар за социјални рад;
- Црвени крст;
- Национална служба за запошљавање;
- Дом здравља;
- Образовне установе;
- НВО које се баве проблемима ове популације.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасности комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног акционог плана. План комуникација управљачке и оперативне структуре уредиће време и начин размене информација и предузимање одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, припремиће Савет за миграције, уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Савет ће формирати и одговарајуће радне тимове. Годишње планове усвајаће општинско веће општине Лапово.

Механизми праћења, оцењивање успешности примене ЛАП-а и доношење евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуације).

ПОГЛАВЉЕ 9: Праћење и оцена успешности

Циљ праћења и оцене успешности: Циљ је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир: Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2025-2030. године. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично – једном годишње и подносиће се извештај Општинском већу Општине Лапово. Финална евалуација обавиће се на крају 2025 године.

Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.

Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене ЛАП-а ће бити следећи:

1. Обухват избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу Споразума о реадмисији новим услугама и мерама;
2. Структура корисника услуга и мера програма;
3. Ниво укључености различитих актера у пружању услуга избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима по основу Споразума о реадмисији;
4. Обим финансијских средстава издвојен за услуге избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу Споразума о реадмисији;
5. Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима по основу Споразума о редмисији (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори).

Процесни индикатори су ближе дефинисани у склопу табеле Локалног акционог плана.

Савет за миграције биће одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног акционог плана, вршиће мониторинг и евалуацију. Тим за мониторинг и евалуацију чине представници – стручна лица из локалних институција и организација, које се непосредно или посредно баве питањима избеглих, ИРЛ, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса, као и представници корисничких група овог ЛАП-а.

Савет ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног акционог плана.

РЕФЕРЕНЦЕ

1. Књиге и публикације

- "Евакуација и интеграција избеглица у Србији"
 - Аутор: Александар М. Поповић
 - Година издавања: 2013
 - Опис: Књига која истражује историјски контекст избеглиштва у Србији и анализира постојеће методе и стратегије за интеграцију избеглица у друштво, укључујући законодавне и социјалне аспекте.
- "Социјална инклузија интерно расељених лица у Србији"
 - Аутор: Јелена В. Јовановић
 - Година издавања: 2016
 - Опис: Ова књига се бави проблемом социјалне интеграције интерно расељених лица у Србији, анализирајући механизме и изазове са којима се ова лица суочавају при покушају адаптације у новим локалним заједницама.
- "Управа и политика интеграције избеглица"
 - Аутор: Марина М. Стевановић
 - Година издавања: 2018
 - Опис: Књига се бави правним и административним оквирима који регулишу статус избеглица и интерно расељених лица у Србији, као и механизме за њихово социјално и економско укључивање.
- "Права избеглица и интерно расељених лица: Међународни и национални аспекти"
 - Аутор: Марија П. Ивановић
 - Година издавања: 2015
 - Опис: Ова књига истражује међународне стандарде за заштиту избеглица, као и примену ових стандарда у Србији, уз осврт на права избеглих и расељених лица.
- "Политике интеграције избеглица и интерно расељених лица у Србији"
 - Аутор: Драгана В. Николић
 - Година издавања: 2019
 - Опис: Књига која истражује различите политике које се спроводе у Србији за интеграцију избеглица и интерно расељених лица, укључујући образовање, здравство, становање и запошљавање.

2. Научни радови и чланци

- "Унапређење положаја интерно расељених лица у Србији: Изазови и решења"
 - Аутори: Зоран Б. Новаковић, Јелена М. Ковачевић
 - Година издавања: 2017

- Извор: Часопис за социјалну политику и права
 - Опис: Овај рад истражује социјалне и економске изазове с којима се интерно расељена лица суочавају у Србији, као и препоруке за унапређење њиховог положаја у друштву.
 - "Интеграција избеглица у Србији: Теорија и пракса"
 - Аутор: Нина М. Костић
 - Година издавања: 2020
 - Извор: Југословенски часопис за социјалну политику
 - Опис: Научни рад који анализира различите аспекте интеграције избеглица у Србији, као и правне и социјалне аспекте који су важни за успешну интеграцију.
 - "Законодавство и права интерно расељених лица у Србији"
 - Аутор: Александар Р. Станковић
 - Година издавања: 2018
 - Извор: Часопис за права човека и права избеглица
 - Опис: Рад који истражује правни статус интерно расељених лица у Србији и анализира недостатке у правном оквиру који регулише њихову заштиту и интеграцију.
 - "Политике социјалне инклузије интерно расељених лица у Србији"
 - Аутор: Андреа Ј. Петровић
 - Година издавања: 2021
 - Извор: Часопис за друштвене науке и политику
 - Опис: Овај рад анализира социјалне политике које су усмерене на инклузију интерно расељених лица, са нагласком на примере успешних и неуспешних приступа.
 - "Изазови социјалне и економске интеграције избеглица у Србији"
 - Аутор: Бојан Љ. Гајић
 - Година издавања: 2017
 - Извор: Часопис за економију и друштво
 - Опис: Рад који истражује изазове које избеглице имају у Србији при тражењу запослења, стамбених решења и приступу здравственој заштити.
-

3. Извештаји и студије случаја

- "Студија случаја: Интеграција интерно расељених лица у Србији"
 - Извор: УНХЦР Србија
 - Година издавања: 2022

- Опис: Ова студија анализира успешне и неуспешне примере интеграције интерно расељених лица у Србији, дајући препоруке за побољшање интеграционих процеса.
 - "Извештај о правима и условима живота интерно расељених лица у Србији"
 - Извор: Оксфам Србија
 - Година издавања: 2020
 - Опис: Извештај који истражује основне аспекте живота интерно расељених лица, укључујући стамбене услове, доступност јавних услуга и друштвену интеграцију.
 - "Управљање избегличким и расељеним популацијама: Примери из Србије"
 - Извор: Европска унија
 - Година издавања: 2021
 - Опис: Овај извештај се бави политичким и друштвеним аспектима управљања избеглицама и интерно расељеним лицима у Србији, анализирајући најбоље праксе у контексту међународних стандарда.
-

4. Међународна литература

- "The Refugee Crisis and the International Community"
 - Аутор: Samuel P. Huntington
 - Година издавања: 2016
 - Опис: Ова књига се бави глобалним изазовима у управљању избегличким кризама, са посебним освртом на утицај политике и друштвених услова на избеглице и интерно расељена лица.
- "Refugee Resettlement and the Integration Process"
 - Аутор: David W. Haines
 - Година издавања: 2015
 - Опис: Књига која истражује глобалне процесе ресеттлемента избеглица, са посебним фокусом на политике и стратегије интеграције, што може бити корисно за Србију и локалне власти.

Интернет портали:

1. UNHCR Србија (Високи комесаријат Уједињених нација за избеглице)

Опис: Ова страница представља званични портал УНХЦР-а за Србију. Пружа информације о статусу избеглица, интерно расељених лица, као и разним програмима и иницијативама које се спроводе за њихову заштиту и интеграцију.

2. Црвени крст Србије

Опис: Црвени крст Србије активно ради на пружању помоћи избеглицама и интерно расељеним лицима, како у смислу хуманитарне помоћи тако и у области заштите људских права, стамбеног

збрињавања и социјалне интеграције. На сајту се могу наћи и актуелне информације о активностима и програмима.

3. Европски центар за права Рома и избеглица (ERRC)

Опис: ERRC је међународна организација која се бави заштитом права Рома и избеглица. Њихов сајт пружа ресурсе, истраживања и извештаје који се односе на права Рома и интеграцију избеглица, као и савете и препоруке за побољшање њиховог положаја.

4. Српска влада - Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Опис: Овај портал пружа информације о програмима који се спроводе у Србији за помоћ избеглицама и интерно расељеним лицима. Министарство такође нуди информације о правима и услугама које су доступне овим групама.

5. Refugees Welcome

Опис: Међународна организација која се бави подршком избеглицама у процесу интеграције у друштво. На њиховој интернет страници доступни су ресурси за избеглице, као и за локалне заједнице које желе да помогну у њиховој интеграцији.

6. Social Inclusion in Serbia

Опис: Овај портал се бави свеобухватним питањима социјалне инклузије у Србији, укључујући и избеглице и интерно расељена лица. Пружа информације о државним стратегијама и програмима који се односе на социјалну интеграцију, образовање и запошљавање ових група.

7. РАХ (Пакс Србија)

Опис: РАХ је организација која се бави заштитом људских права и миром у региону. Поред издавања извештаја и истраживања, ова организација такође активно ради на подршци интерно расељеним и избеглим лицима у Србији, помажући у њиховој интеграцији.

8. Савез удружења избеглица Србије

Опис: Савез удружења избеглица Србије пружа подршку избеглицама и интерно расељеним лицима у Србији, помажући им да остваре своја права и добију помоћ у процесу интеграције. На сајту можете пронаћи различите ресурсе, извештаје и иницијативе.

9. Beograd za izbeglice

Опис: Ова интернет страница пружа информације о правима и помоћи избеглицама у Београду, као и опште ресурсе о различитим правима и услугама које су на располагању интерно расељеним лицима.

10. Добродошлица - Help Refugees

Опис: Интернет портал који се бави пружањем хуманитарне помоћи избеглицама и интерно расељеним лицима у Србији. Страница садржи информације о актуелним кампањама, пројектима и донацијама.

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030

Прилози:

Прилог 1 – Решење о образовању Савета за мигарције општине Лапово

Прилог 2- Одлука Скупштине општине Лапово о усвајању Локалног акционог плана (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Лапово за период 2025–2030. године.